

# VAKOK VILÁGA

2148

A VAKOK ÉS GVENGÉNLTÖK  
ORSZÁGOS SZÖVETSEGENEK  
FOLYÓIRATA

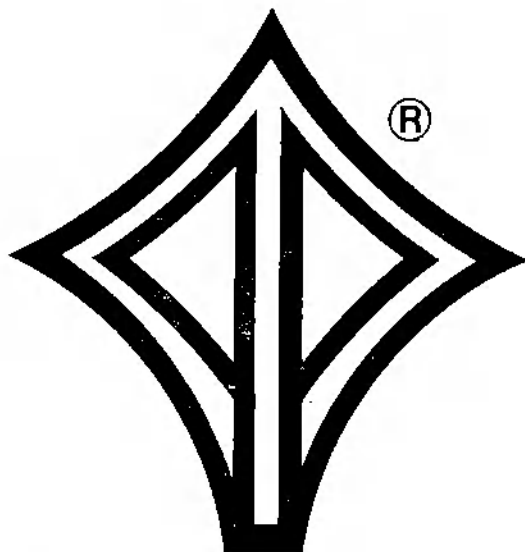
ELÖFIZETHETÖ  
A MEGYEI SZERVEKNEL  
ÉS A VAKOK  
ÉS GVENGÉNLTÖK  
ORSZÁGOS SZÖVETSEGENEK  
KIADÖHIVATALÁNÁL:  
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÖT 47.  
TELEFON: 210-440



XLVI. évfolyam  
1985 \* 1 szám

*L. Braille*

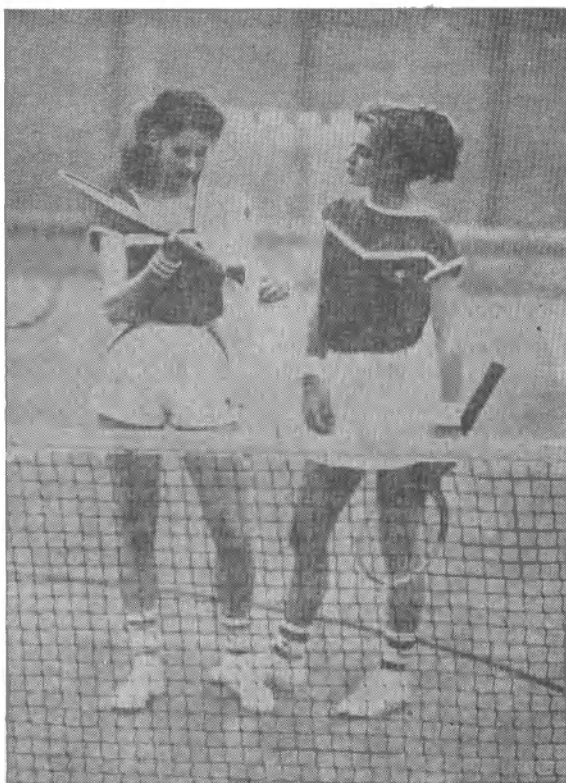
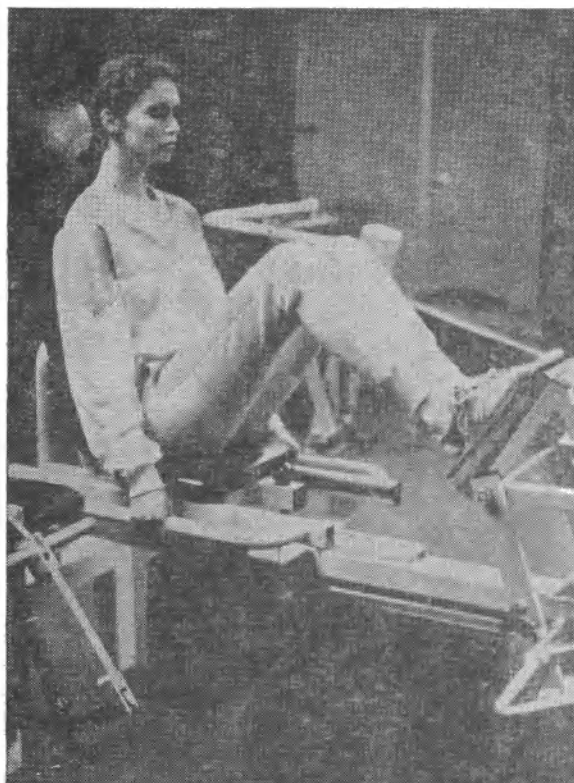
*Sport- és  
szabadidőruházat*  
*Sport- és  
szabadidőruházat*  
*Sport- és  
szabadidőruházat*



**Gyártja:**

**SENIOR**

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR





## Tisztelt Olvasónk!

Szövetségünk területi munkájáról ez évben újszerű módon kívánunk tájékoztatást adni. E kezdeményezésünket az indokolja, hogy a Vakok Világa pontírású kiadványának terjedelme egyfelől nem teszi lehetővé a teljes részletes leírást, másfelől nagyon fontos, hogy a rendelkezésre álló helyet jól kihasználjuk.

A hazánk felszabadulása óta eltelt majdnem négy évtized során szövetségünk országos szervezetté épült ki. Megyei szervezeteink az adott tárgyi és személyi feltételek mellett nagyszerű eredményeket értek el a tagság összefogása, mozgósítása, rehabilitációja és gondozása érdekében. Szervezeteink eredményei túlnyomó részben az áldozatkész társadalmi munkán alapult. A leírtak alapján bátran elmondhatjuk, hogy hazánkban sok lelkes, áldozatkész ember összefogása nyomán szövetségünk jelentős fejlődésen ment át. Az is megállapítható viszont, hogy maximális erőfeszítéseink ellenére még mindig nem érvényesül teljesen hazánk egész területén szövetségünk munkájának kisugárzása minden látássérült emberre, mert az adott személy lakókörnyezete, a vakság bekövetkezésének időpontja, az egyén személyisége, a képzettség és az igény-szint, a szociális környezeti tényezők, a vakokkal kapcsolatos ösztársadalmi szemlélet a munka eredményességét nagy

mértékben befolyásolják. Természetes, hogy nagyszerű eredményeink ellenére, szövetségünk munkájának minőségét számos területen tovább kell javítani. E törekvésünk megvalósításában elengedhetetlenül szükségesek az alábbiak:

- Szövetségünk bevonása a látássérülteket érintő jogalkotói, jogalkalmazási munkába.
- Szövetségünk képviselőjének bekapcsolódása más országos és megyei intézmények, szervezetek munkájába.
- Mindent el kell követni a szövetség optimális létszám-ellátottsága, bérszínvonalára és a megyei szervezetek személyi és tárgyi feltételeinek javítása, illetve fejlesztése érdekében.
- Szövetségünk eredményeinek fenntartása és fejlesztése érdekében nagy gondot kell fordítani a káderutánpótlásra; tudatosítani kell a tagtársak körében, hogy a megfelelő felkészültségű és képességű emberek aktív bekapcsolódása a vakügy érdekében végzett munkába nagyon fontos közösségi feladat.
- Folyamatosan dolgozni kell a munkaképes emberek elhelyezése, foglalkoztatása, a munkavállalást, az egyéni életvitelt megkönnyítő segédeszközök körének bővítése és a közlekedésbiztonság fokozása érdekében.

- Újra meg újra kezdeményezni kell a látássérültek társadalmi beilleszkedésével kapcsolatos problémák megvitatását.
- Szorgalmazni kell a látássérültek oktatásával, nevelésével, rehabilitációjával és munkába állításával foglalkozó újabb szakkönyvek kiadását.
- Tovább kell fejleszteni a látássérültekkel kapcsolatos tömegkommunikációs tevékenységet.
- Támogatni kell az arra alkalmas látássérültek főiskolai és egyetemi továbbképzését és elő kell segíteni munkavállalásuk zavartalanlását.
- Szélesíteni kell a foglalkozások körét.
- Tovább kell fejleszteni a Braille- és hangoskönyvtár állományát és szolgáltatásait.
- Halaszthatatlanul szükséges szövetségünk Braille nyomdájának korszerűsítése.
- Fejleszteni kell az együttműködést a rokkantak érdekében tevékenykedő szövetségekkel azokon a területeken, ahol az összerdekek kapcsolódnak, különös tekintettel a többszörösen fogyatékos emberek érdekeire.

A felsorolás korántsem teljes, hiszen például nagyon lényeges lenne a vakok zenei oktatásának, a fiatalok intenzív idegennyelv-tanításának, test-



nevelésének megvalósítása is számos más feladattal együtt.

Mindent összevetve, nyugodtan megállapíthatjuk, hogy szövetségünk a látássérült emberek érdekében működésének 66 éve alatt nagyon sokat tett. Am munkánk intenzitását a jövőben még fokozni kell. Az újabb eredmények érdekében még több hivatástudattól áthatott ember lelkes munkájára van szükség szövetségünk hathatós tevékenységének érdekében.

Szövetségünk területi munkájának rendszere a megyei szervezetekre, az általuk irányított harminchat körzeti csoportra épül. 1979 óta minden évben rendezünk tájértekezleteket. Ezeket a találkozókön különböző szakmai előadások hangzanak el, ezeket széleskörű vita követi. E munkaértekezleteken a megyei szervezetek titkárai, ügyviteli dolgozói és a szövetség központjának kijelölt képviselői vesznek részt.

1984-ben június 6-án és 7-én Kaposvárott a nyugat-magyarországi, június 12-én és 13-án pedig Kecskeméten a kelet-magyarországi tájértekezletre került sor. Mindkét összejövetelen dr. Bódi István főtítkáradott általános tájékoztatót a szövetség munkájáról. Gerdelics Ferenc szakmai csoportvezető „Aktívanevelés és káderutánpótlás” címmel tartott előadást. Kovácsné Tóth Julianna, a szövetség pénzügyi csoportvezetője időszerű gazdasági kérdésekkel foglalkozott. Seres Gáborné előadó munkavédelmi tudnivalókat ismertetett. A nyugat-magyarországi tájértekezleten Nagy Ernő, Győr-Sopron megyei szervezetünk

titkára a társadalmi munka szervezéséről tartott előadást, ugyanebben a témában hangzott el a kelet-magyarországi tájértekezleten Hanuszka Józsefnek, a Heves megyei szervezet titkárának előadása. Tagsági nyilvántartásunk számítógépes korszerűsítéséről Kaposvárott Nográdi László, Kecskeméten Fodor Ildikó, a TPA—SYS—TEAM Számítástechnikai Műszaki GMK munkatársai adtak ismertetőt.

A vita résztvevői főként a nyilvántartás korszerűsítésével kapcsolatban, de sok más témában is kifejtették véleményüket, ezeket a jövőben figyelembe vesszük.

A legnagyobb elismeréssel szólhatunk Somogy és Bács-Kiskun megyei szervezeteink dolgozóiról, társadalmi segítőiről, a tájértekezletek kiváló és zökkenőmentes szervezéséről.

Az 1984. évi taggyűlések megszervezése a megyei szervezetekkel történt előzetes egyeztetéssel és szövetségünk központi elnökségének egyetértésével történt. A lebonyolítást azonban különböző nehézségek, és egy esetben technikai akadályok zavarták meg.

Nógrád megyei szervezetünk titkára, Sidó Endre elvtárs a taggyűlés megkezdése előtti órában rosszul lett és ezért a mentők kórházba szállították. Kiváló munkatársunk sajnos ezt követően, mint erről már hírt adtunk, elhunyt. Sidó Endre halálával egy áldozatkész, lelkes munkatársat veszítettünk el, aki több mint két és fél évtizedes működése során több időt, fáradságot munkája teljesítéséhez soha nem

sajnál. Nógrád megyei szervezetünknel a titkári teendők el látásával — a megyei szervezet elnökségének egyetértése mellett — Szóó Gyula elvtársat bíztuk meg, aki a feladatot vállalta.

Fennállásának 25. évfordulóját ünneplő Komárom megyei szervezetünk jubileumi taggyűlése Luk János titkár betegsége miatt november hónapra to lódott el.

Szolnok megyei szervezetünk szeptember 27. helyett október 9-én tartotta meg taggyűlését, melyet eredetileg az MSZT Művelődési Házban akartak megrendezni, de a terem technikai okok miatt használhatatlanná vált, így a találkozóra végül is a Tiszti Klubban kerülhetett sor.

A küldöttértekezletet és taggyűléseket az alábbi helyeken és időpontokban tartották meg:

A Csongrád megyei szervezet taggyűlése szeptember 3-án, délután Szegeden, a Csongrád megyei Tanács szociális otthonának (Vakok Intézete) parkjában volt.

Békés megyei szervezetünk 30 éves jubileumi küldöttértekezlete szeptember 4-én, délelőtt Békéscsabán, a Kakas Étterem különtermében volt.

Bács-Kiskun megyei szervezetünk taggyűlése szeptember 6-án, délelőtt Kecskeméten, a Rákóczi u. 3. sz. alatti művelődési ház tanácstermében volt.

Fejér megyei szervezetünk taggyűlése szeptember 8-án, délelőtt Székesfehérvárott, a Pintér Károly Művelődési Ház kultúrtermében volt.

Heves megyei szervezetünk taggyűlése szeptember 11-én,



délelőtt Egerben, a Technika Házának kultúrtermében volt.

Szabolcs-Szatmár megyei szervezetünk küldöttértekezlete szeptember 15-én, délelőtt Nyíregyházán, a Központi Könyvtár tanácstermében volt.

Hajdú-Bihar megyei szervezetünk taggyűlése szeptember 16-án, délelőtt Debrecenben, az Arany Bika Szálló nagytermében volt.

Zala megyei szervezetünk taggyűlése szeptember 18-án, délelőtt Nagykanizsán, az Erkel Ferenc Művelődési Házban volt.

Baranya megyei szervezetünk taggyűlése szeptember 20-án, délelőtt Pécsen, az Ifjúsági Házban volt.

Nógrád megyei szervezetünk taggyűlése szeptember 25-én, délelőtt Salgótarjánban, az MSZT Művelődési Ház kultúrtermében volt.

Borsod megyei szervezetünk taggyűlése szeptember 28-án, délelőtt Miskolcon, a Molnár Béla Úttörőház kultúrtermében volt.

Veszprém megyei szervezetünk taggyűlése október 2-án, délelőtt Veszprémben, a Bútorgyár kultúrtermében volt.

Győr-Sopron megyei szervezetünk taggyűlése október 3-án, délelőtt Győrött, az Ady Endre Művelődési Házban volt.

Somogy megyei szervezetünk küldöttértekezlete október 9-én, délelőtt Kaposvárott, a Lattinka Sándor Művelődési Házban volt.

Tolna megyei szervezetünk 25 éves jubileumi taggyűlése október 10-én, délelőtt Dombóvárott, a Városi Művelődési Házban volt.

Budapesti és Pest megyei szervezetünk küldöttértekezlete október 13-án, délelőtt szövetségünk székházának nagy előadótermében volt.

Vas megyei szervezetünk taggyűlése október 16-án délelőtt Szombathelyen, a Vakok Intézetének kultúrtermében volt.

Komárom megyei szervezetünk 25 éves jubileumi taggyűlése november 5-én, délelőtt Tatabányán, a Technika Házában volt.

A következő részben felsoroljuk, hogy a Központi Elnökség tagjai és a hivatali apparátus munkatársai hány alkalommal jelentek meg a találkozókön.

Dr. Jáksó László elnök 3. Dr. Bódi István főtktár 10, Gerdelics Ferenc szakmai csoportvezető 14, Erhartné Dr. Molnár Katalin elnökségi tag 1, Barna Zoltán elnök 1, Lak István jegyző 1, Nyul Győző főelőadó 12, Sallai Imréné előadó 9, Seres Gáborné kulturális előadó 6, Vörös Istvánné előadó 3, Nyul Krisztina előadó 6, Suti Lajos 2, Sidó Endre 1, Godó Józsefné 1, Z. Kovács Bertalan 1, Hanuszka József 1.

Örvendetes, hogy a hatóságok, politikai és társadalmi szervek, a helyi sajtó vagy a rádió a legtöbb megyei szervezet taggyűlésén képviseltették magukat. Ez a nagyfokú társadalmi érdeklődés egyben biztosították is megyei szervezetünk további eredményes működéséhez. Sajnos azonban, hogy van olyan megyei szervezetünk is, amelynek értekezletén egyetlen külső szerv képviselő-

je sem vett részt. A jövőben minden szervezetünk az évi rendes taggyűlés időpontját nagy körültekintéssel válassza meg, hogy azon minél több külső intézmény képviselője vehessen részt. Az eseményeket a legtöbb helyen műsor előzte meg. Hat megyei szervezetünkénél saját kulturcsoport, öt esetben felkért külső szereplő gárda, illetve iskola szórakoztatta a jelenlévőket, két esetben saját és külső szereplők működtek közre, hat helyen nem volt műsor.

Minden taggyűlésen elhangzott aktuális bel- és külpolitikai tájékoztató.

A nagy érdeklődéssel kísért előadásokat hat megyei szervezetünkénél a megyei illetve városi pártbizottságok munkatársai, két esetben a megyei illetve a városi Népfront munkatársai, három esetben a Központi Elnökség tagjai, két esetben a megyei szervezetek titkárai, hat esetben a megyei szervezet elnökségének tagjai tartották meg.

A megyei szervezetek elnökségének évi beszámolóit túlnyomó részben a titkárok terjesztették elő. Három szervezetünkénél azonban a titkárok betegsége miatt felkért személy tartotta meg a referátumot.

Illés Imre elvtárs, Zala megyei szervezetünk titkára a taggyűlés időpontjában kórházi kezelés alatt állt, így az elnökség írásbeli beszámolóját Váradi Istvánné ügyviteli dolgozónk olvasta fel.

Sidó Endre titkár nagy gondal elkészített megyei elnökségi beszámolójának vázlata alapján Dr. Bódi István főtktár terjesztette elő Nógrád me-



gyei szervezetünknel az éves beszámolót.

Luk János titkár Komárom megyei szervezetünk taggyűlésének időpontjában kórházban volt. A megyei szervezet elnökségének beszámolóját Várvolgyi János, a szervezet elnöke ismertette. A megyei szervezetek elnökségeinek beszámolói nagy gonddal készültek el, őszintén tájékoztatták a tagságot az eredményekről, de a problémákat, a nehézségeket sem hallgatták el.

A referátumok jól tükrözték a különböző megyei szervezetek munkájában meglévő sajátosságokat. Foglalkoztak a szakmába helyezés, a kultúrtevékenység, a szociális gondozás, az adott szervezet és a szövetség központja kapcsolatának jelentőségével. Tájékoztatót adtak arról, hogy a 36 körzeti csoport taggyűléseit mindenütt az előírásoknak megfelelően megtartották és összegezték a körzeti taggyűlések tapasztalatait. A beszámolókból egyértelműen kitűnt, hogy tagságunk jelentős része a nyugdíjkorhatárt meghaladta. Ez a körülmény a szociális gondozás körében egyre fontosabb kérdéssé válik. Változatlanul nagy hangsúlyt kapott a foglalkoztatás, a munkába helyezés megnyugtató rendezése iránti igény. Örömmel értesültünk a Baranya megyei szervezet valamint a győr-soproni, hevesi, csongrádi, komáromi, hajdú-bihari és a fővárosi eleven egyesületi életről. A kulturális tevékenységben komoly fejlődést jelent, hogy Szabolcs és Borsod megyében a megyei könyvtár, Győr-Sopron megyében

pedig a megyei szervezet helyi hangoskönyvtárát létesít. Megelégedéssel vehettük tudomásul, hogy Tolna, Somogy, Heves, Borsod, Szabolcs-Szatmár, Békés, Csongrád megyében és Budapesten állandó kulturcsoportok működnek. Kívánatos lenne viszont, ha tagságunk nagyobb számban látogatná a rendezvényeket. Folyóiratunk előfizetésének szervezése Heves és Tolna megyében kiemelkedő. A beszámolók foglalkoztak a központilag szervezett segédeszköz-akció eredményeivel is. Borsod és Somogy megyében postai telefonalközpontkezelői továbbképző tanfolyamot szerveztek. **Szorgalmazzák** a pontírás-olvasás oktatását. E területe Budapesten, Borsod, Hajdú-Bihar és Somogy megyében születtek jó eredmények. A családlátogatásokra minden megyei szervezetben nagy gondot fordítanak. E tekintetben kiválóan bizonyult a Heves és Tolna megyében működő területfelelősi rendszer, melynek kialakításán több megyei szervezetünk is munkálkodik. A 30 és 25 éves jubileumot ünneplő szervezeteknél a beszámolók történeti visszapillantást tartalmaztak, melyekből kitűnt szövetségünk munkájának jelentős fejlődése. Számos megyében szerveztek sors-társaink az év során csoportos kirándulást. Nagyszerű eredmény, hogy ezekhez a legtöbb esetben társadalmi segítséget kaptak.

Mindenütt megelégedéssel tájékoztatták a tagságot a helyi hatóságokkal, politikai és társadalmi szervezetekkel, vállalatokkal, szocialista brigádok-

kal kialakított kiváló együttműködésről. A vak gyermekek szüleivel létrehozott kapcsolat elsősorban Hajdu-Bihar megyében, de Győr-Sopron és Somogy megyében is jó eredményeket hozott. Tájékoztatták a tagságot a soron következő közvetlen feladatokról és az ügyviteli kérdésekről is.

Szövetségünk Központi Elnökségének képviselői minden taggyűlésen szóltak az alábbi kérdésekről:

Szövetségünk országos küldöttközgyűlésének határozata értelmében a tagsági díj évi összege 1985. január 1-től 36,— Ft-ra emelkedik.

A Braille Emlékérem kiadása 1984-ben szünetelt. Szövetségünk Központi Elnöksége határozatának megfelelően 1985-től három fokozatú érdemérem kiadására kerül sor.

A Szakszervezetek Országos Tanácsának 1985-ben 103, az azt követő években évente 100 fő részére ad gyógyüdülői beutalást szövetségünknek.

Boglárlellel üdülünk felújítása minden bizonnal hamarosan befejeződik. Szövetségünk Központi Elnökségének határozata alapján az üdülő berendezésének korszerűsítéséhez adományokra van szükség. Ez ügyben a teljes önkéntesség figyelembevételével tagságunkhoz fordultunk. Örömmel állapítható meg, hogy sors-társaink a kezdeményezést általában megértően fogadták.

Megkezdjük a tagság nyilvántartásának korszerűsítését. A Központi Elnökség képviselői kérték a sors-társakat, hogy pontos adatszolgáltatással segítsék ezt a nagy munkát. A



felszólalásokban a Központi Elnökség tagjai foglalkoztak a helyi aktuális kérdésekkel, ismertették szövetségünk nemzetközi tevékenységét és kérték, hogy minél többen kapcsolódjanak be a szövetségi munka vérkeringésébe.

A 4 küldöttértekezleten és a 15 megyei taggyűlésen tagságunk részéről 72 közérdekű felszólalás hangzott el. Sok sors társunk szólta egyéni problémájáról.

Pécs: Nagy Ferenc és még több hozzászóló megértéssel támogatta a már említett adományakciót. Dlusztus Ágnes tagtársnő a magyar-finn testvérkapcsolatok eredményességéről beszélt.

Kecskemét: Tóth István kérte, hogy szövetségünk szakkiadványait küldje meg a dunaujvárosi Szakorvosi Rendelőintézetnek. Mogyoró József egyetértett a tagdíj felemelésével. Balogh Mihályné elismerő köszönetét nyilvánította a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjának munkájáért. Csikós Istvánné, a lakitelki Tanács VB szociálpolitikai dolgozója további segítséget ajánlott fel.

Békéscsaba: Kis István beszélt a családlátogatások eredményeiről. Köles István köszönetét nyilvánította a megyei, a városi és községi Tanácsok segítségével, felhívta a figyelmet a helyi érdekvédelmi szervezetekkel való szorosabb kapcsolatokra. Fehér Ferencné a vakok személyi járadékával kapcsolatos orvosi vizsgálatok vonatottságát kifogásolta. Paulik Pál és Högye Mihály Békés megyei szervezetünk 30 évének küzdelmeire és fejlődésére em-

lékezett. Dr. Varga Erzsébet a Békés megyei Tanács szociálpolitikai csoportvezetője figyelemztetett arra, hogy sok látásérült ember, aki a személyi járadék megállapításával kapcsolatban fellebbezést nyújt be, a másodfokú vizsgálaton nem jelenik meg.

Miskolc: Hornyánszki Tivadar a helyi szervezetben kölcsönözhető könyveket propagálja. Bodnár Imre szorgalmazta a megyei szervezet területén tartandó helyi tájértekezletek megszervezését. Mezei Istvánné a családlátogatások tapasztalatairól és fontosságáról beszélt. Kiss Károly a miskolci tömegközlekedéssel kapcsolatos problémákat elemezte. Vigh Ilona a VERCS tevékenységét köszönte meg és a társadalmi munkába való bekapcsolódás fontosságát emelte ki. Sz. Kovács Pál elismeréssel szólta szövetségünk központjának és a megyei szervezet elnökségének és dolgozóinak munkájáról. Pap Lajosné és Réti Nagy Pál a művelődési munka megbecsüléséről beszélt. Szilágyi József a pontírás és olvasás megtanulásának fontosságát és a távolabbi területeken élő tagtársak részére szervezendő helyi értekezletek jelentőségét hangsúlyozta.

Budapest: Nagy György kiegészítésként tájékoztatást adott a Szociális Bizottság szervező munkájáról. Hirt Ignác a sorsjegy kibocsátásával kapcsolatos korábbi országos küldöttközgyűlési határozatról kért tájékoztatást. Felvetette a Vakok Kertje nyitvatartási rendjének problémáját. Szorgalmaz-

ta, hogy a budapesti tömegközlekedésről részletes pontírású kiadványt készítsünk. Kirner Gusztáv a pontírású telefontávhívó-füzet elkészítését sürgette. Nagy László a váci körzet munkájáról és a váci Városi Tanács és a helyi vállalatok segítségéről adott tájékoztatást. Szólt az év során Vácott felavatott helyiségünkről. Elmondta, hogy a Városi Tanácstól kapott adományból boglárlellel üdülünk berendezéséhez 20 000,— Ft-tal járulnak hozzá. Szigeti Sándor elismerően szólta a Landini együttes fejlődéséről. Szorgalmazta a vakügyi segédeszközök egységes vámmentességét. Kuminka Györgyné ismertette, hogy a Vakok Általános Iskolájában és Nevelőotthonában szülői munkaközösség működik, így véleménye szerint a szövetségben működő hasonló társulás sok tekintetben párhuzamosságot takar. Horváth Lajos kifogásolta, hogy pontjelzésű óra időnként nem kapható, Braille tábla egyáltalán nincs, bírálta a Braille papír minőségét. Nyúl Győző tájékoztatást adott a tanulmányi segélyek igénylésének és folyósításának módjáról. Bodonyi Béla szorgalmazta új munkakörök felkutatását. Észrevételt tett a Vakok Kertjének nyitvatartási idejével kapcsolatban. Kovács Sándor tájékoztatást adott a ceglédi körzeti csoport munkájáról. Pinviczki József kérte a több évtizede tevékenykedő társadalmi munkások fokozottabb megbecsülését és irántuk nagyobb figyel-



mességre szólított fel. Nagy Györgyné új kézimunkafüzet kiadását javasolta. Kiss János a látásmaradványos tagtársak Metrón történő közlekedésével foglalkozott. Dr. Kovács Miklós javasolta a postai irányítószámokat tartalmazó pontírású kiadvány elkészítését.

Eger: Zsáka István intézkedést sürgetett, hogy a vakok mentesüljenek a településfejlesztési hozzájárulás fizetése alól. Propagálta a turizmusba való bekapcsolódást. Vancsai Katalin a vakvezető kutya igényléséről és a kutyaival való közlekedés tapasztalatairól beszélt. Hanuszka József a téli időszakban is biztonságosan használható fehér támbot forgalmazását sürgette.

Debrecen: Balogh Mária, az OTP képviselője, hivatalunk segítségének módját ismertette, amellyel megkívánják könnyíteni a tagtársak részére OTP átutalási betétszámlák nyitását. Rózsa Dezső ismertette a Hajdú-Bihar megyei Szervezet 1985. évi kulturális programját. Lakatos Ferencné a pontírógép átvételének nehézségéről és a síkírású Vakok Világa késedelmességéről beszélt. Tabák Sándorné intézkedést sürgetett a vakok telefonigénylésének soronkívülsége érdekében. Pálfi Ferenc a pontírás-olvasás oktatásának új formáját javasolta. Horoszkú Józsefné, a Hajdú-Bihar megyei Vöröskereszt titkára 30 000,— Ft-ot ajánlott fel boglárlellel üdülönk berendezésére és ígérte,

hogy szervezete további segítséget nyújt. Dr. Fülöp Tamás, a debreceni Városi Tanács VB szociálpolitikai csoportvezetője a megváltozott munkaképességű dolgozókról szóló 8/1983. EÜM sz. rendeletet elemezte.

Győr: Buczkó András a településfejlesztési hozzájárulás alóli mentességet, a közlekedésbiztonság fokozottabb figyelembevételét, a vakok telefonigénylésének soronkívüli teljesítését és a közművelődési propaganda javítását szorgalmazta. Joó István, a Mozgássérültek Győr-Sopron megyei Szervezetének elnöke főleg a kulturális téren való szorosabb együttműködés szükségességéről beszélt.

Szeged: Tóth Miklósné Szegeden az Anna-kuti csomópontban hangjelzéses lámpa felszerelését sürgette. Szabó Pálné javasolta, hogy az utaztatásnál készpénztérítéssel használhassa fel a tagság a nyugdíjas kedvezményes utalványt. Z. Kovács Bertalan a tagdíjhátralékosokkal kapcsolatos tapasztalatairól beszélt.

Székesfehérvár: Kerkai Andorné, a Fejér megyei Népfrentbizottság elnöke érzelmeitől áthatott hozzászólásában a látássérültek ösztársadalmi támogatásáról szolt. Sándorovics Miklósné, a Fejér megyei Vöröskereszt titkára szervezetük ruhaakciójára hívta fel a figyelmet.

Tatabánya: Kecskeméti Gyuláné, az OFOTÉRT szolgáltató-

sainak késedelmességét kifogásolta és a vakokkal kapcsolatban megnyilvánuló nyomasztó társadalmi szemlélet megváltoztatásáról beszélt. Lauber Antal egyetértésének adott hangot a tagdíjmelésére vonatkozólag. Dr. Mónus Rudolfné, a Komárom megyei tanács VB szociálpolitikai csoportvezetője további támogatásukról biztosította az értekezlet résztvevőit.

Salgótarján: Szoó Gyula, Garamvölgyi József, Horváth Jánosné az önszegélyezés jogosultságát hangoztatták és aláhúzták a Vakok Világa című folyóirat előfizetésének fontosságát.

Kaposvár: Horváth Gyula és Vári Ferenc elismerően nyilatkozott a vakvezetőkutya-képzésről és a kutyaival való közlekedésről.

Nyíregyháza: Illés Endre kifogásolta, hogy szövetségünk központjának túlzottan centrális az irányítása, ilyen módon nehezen valósulhat meg helyi kezdeményezés. Mónus Albertné, a Szabolcs-Szatmár megyei Tanács VB szociálpolitikai csoportvezetője a hatóság további támogatásáról biztosította, megyei szervezetünket. Kovács István és Pellách Józsefné a tagsági bélyegek kiadásának új módszerére tettek javaslatot. Dr. Képes József közölte, hogy a szervezetnél díjmentes jogi tanácsadást vállal. Bornemissza Anna megfelelőbb, új megyei szervezeti helyiség megszerzé-





sét sürgette. Horváth Miklós a „Vakok jogai és kötelességei” című kiadvány kiadását szorgalmazta. Dankó István elmondta, hogy szívesen vállalna társadalmi munkát, ha vidékről Nyíregyházára költözhetne.

Szolnok: Az egyik tagtárs a megyei szervezetnél működő jogi tanácsadás megszervezését sürgette.

Szombathely: Németh Tibor a kulturális- és sporttevékenység jelentőségére hívta fel a figyelmet. Javaslatot tett hangjelzéses közlekedési lámpa felszerelésére. Beszámolt arról, hogy a Vas megyei Vegyesipari Vállalat érdeklődő dolgozói részére lehetőség nyílik a postai telefonalközpont-kezelői tanfolyam elvégzésére.

Dombóvár, Veszprémben és Nagykanizsán a felszólalók főleg magántermészetű problémáikról beszéltek.

A felszólalásokra a megyei szervezetek és a Központi Elnökség képviselői adták meg a válaszokat. Az évi munkáról szóló beszámolókat és a felszólalásokra adott válaszokat mind

a 19 taggyűlésen a résztvevők ellenszavazat nélkül elfogadták.

A taggyűlések aktivitása, légköre kiváló volt. Mindenütt megnyilvánult a tagság bizalma szövetségünk tisztségviselői és dolgozói iránt. A szerteágazó feladatok teljesítése azonban csak akkor lehetséges, ha tagságunk a realitások alapján várja el újabb eredményeink elérését, melyekkel sorstársaink egyéni életvitelét tovább könnyíthetjük. A taggyűlések a folyamatos tevékenység mellett újabb feladatokat is megszabtak.

Ezen a helyen kell méltatnunk Sebők Miklósné Veszprém megyei titkárunk és Takács Miklós Szabolcs-Szatmár megyei titkárunk áldozatos munkáját, mellyel bekapcsolódtak a vakügy érdekében végzett értékes tevékenységbe.

Megyei szervezeteink elnökségének és minden tagtársunknak erőt, egészséget, sok sikert kívánunk az elkövetkezendő évben munkájukhoz és magánéletükhöz.

*Gerdelics Ferenc*  
szakmai csoportvezető

Csoport az idén ünnepli fennállásának tizedik évfordulóját.

A taggyűlést Kaposvárott megyei szervezetünk alelnöke, Dékány György a többi helyszínen pedig e sorok írója, a szervezet elnöke vezette le. A megnyitót és az üdvözlést Barcs kivételével mindenhol műsor követte. A taggyűléseken részt vettek a megyei szervezet vezetői, a párt az állami és a társadalmi szervek valamint a patronáló brigádok képviselői.

Kaposvárott az Egészségügyi Szakközépiskola, Nagyatádon az I. számú Általános Iskola, Marcaliban a Lady János Gimnázium, Siófokon a II. számú Általános Iskola és a Perczel Mór Gimnázium tanulói adtak műsort, amelyben szavaltatok, ének- és zeneszámok, népi játékok hangzottak el. A diákok szereplése után valamennyi taggyűlésen hallhattak politikai beszámolót a résztvevők. Barcson Klement András, a TUSZI vezetője; Nagyatádon Juhász Sándor, a Városi Tanács elnökhelyettese; Marcaliban dr. Zukman Tamás osztályvezető; Siófokon Pongor Tamás osztályvezető tartotta a tájékoztatót az aktuális kül- és belpolitikai eseményekről.

Ezután a körzeti csoportok elnökei számoltak be a végzett munkáról. Beszéltek az eredményekről és a gondokról. Ki kell emelnünk a marcali és a siófoki körzeti csoportok tevékenységét. A marcaliak a munkába helyezés területén értek

## Megyei szervezeteink életéből

### A KÖRZETI CSOPORTOK TAGGYŰLÉSEI SOMOGYBAN

A megyében működő körzeti csoportok 1984 szeptember ha-

vában tartották meg ez évi rendes taggyűléseiket. Barcson 11-én Kaposvárott 12-én Nagyatádon 19-én, Marcaliban 26-án, és Siófokon 28-án volt a gyűlés. A Nagyatádi Körzeti

el komoly eredményt. A sífo-kiak pedig öt ezer forintot adtak a Vakvezetőkutya-képző Iskola részére. Nagyatádon a körzeti csoport munkájáról szóló beszámolót megelőzte a megyei szervezet elnökének beszéde, amelyben szólt a vakok helyzetéről, a szövetség érdekvédelmi szerepéről és a körzeti csoport tíz éves múltjáról.

A beszámolókat hozzászólások követték. A felszólalók az utazási kérdésekkel, a szociális gondozással és a segédeszköz-akcióval kapcsolatosan mondták el gondolataikat. Többen szóltak fel a boglárlellel üdülővel kapcsolatban is. Elmondták hogy adományaikkal szívesen támogatják az üdülő felszerelésére indított gyűjtést.

Marcaliban és Siófokon felszólalt Forró József, megyei szervezetünk titkára is. Elmondta, hogy a vezetőség elismeréssel nyugtazza a körzeti csoportok eredményeit, de nem hallgatta el a hibákat sem. A titkár megköszönte a körzeti csoportokat patrónálok segítségét.

Fontosnak tartom a Marcali Városi Tanács szociálpolitikai vezetőjének, Jádi Bélánének a felszólalását, aki elmondta, hogy a jövőben még nagyobb gondot fordítanak a hátrányos helyzetű emberek megsegítésére. Figyelemmel kísérik a körzeti csoport munkáját, segítenek a feladatok megoldásában.

Valamennyi körzeti csoport taggyűlése rendben, jó légkörben zajlott le.

*Csik Lajos*

## Búcsú Sidó Endrétől

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Nógrád megyei szervezetének titkára 1984. október 17-én rövid szenvedés után elhunyt. Temetése október 23-án volt a salgótarjáni központi temetőben.

A szövetség részéről jelen volt Gerdelics Ferenc szakmai csoportvezető, a központi elnökség tagja és Nyúl Győző, a megyei szervezet instruktora.

A sírnál a szövetség és a megyei szervezet elnöksége, valamint a sorstársak nevében Gerdelics Ferenc mondott búcsúbeszédet, melyben ismertette elhunyt sorstársunk életét. Munkás szülők gyermekeként 1920-ban a Munkács melletti Izsnyéte községben született. Hatan voltak testvérek, nehéz körülmények között nevelkedett. Sorstársunk középiskolai tanulmányait befejezni nem tudta, mert látását 17 éves korában elvesztette. Az élet göröngyös útjait járva Budapestre került a Vakok Intézetébe, ahol kitanulta a kefe- és seprűkötést. 1942-ben végleg Salgótarjában telepedett le, és az Acélgár raktárában, mint raktári munkás dolgozott 27 éven keresztül. 1946-ban házasságot kötött és ebből Erzsébet nevű lányuk született.

Boldog házaseletük 1980-ig tartott, amikor is elvesztette szerető és felejtethetlen feleségét. A gyász szívében haláláig vérző sebet ejtett.

Gerdelics Ferenc méltatta elhunyt titkárunknak a vakügy érdekében kifejtett munkásságát is. A megyei szervezetnek előbb vezetőségi tagja, majd mintegy három évtizeden keresztül titkára volt. Azt, hogy mennyire a vakügyet szolgálta, bizonyítja, hogy munkásságát a szövetség Braille Emlékéremmel, majd kormányzatunk a Munkaérdemrend bronzfokozatával ismerte el. Beszéde végén Reviczky Gyula „Számológatom” című versét mondta el Gerdelics Ferenc és így vett végső búcsút az elhunytól.

A Nógrád megyei Szervezet elnöksége ezúton mond köszönetet mindazon megyei szervezeteknek, melyek titkárunk elhunyt alkalmából részvétüket fejezték ki és mindazon sorstársaknak is, akik felejtethetlen titkárunkat utolsó útjára elkísérték és sírjára koszorút, virágot helyeztek el.

Szoó Gyula  
*a megyei szervezet  
megbízott titkára*



## Nyílt levél a boldogságról

**Kedves Asszonyom!**

Tulajdonképpen zavarban vagyok, hogyan is szólítsam Önt, hiszen nem tudom, hogy asszony-e, vagy lány? Megkerülhetném úgy, hogy Kedves Elvtársnőt írok, de nem tudom azonos elveket vallunk-e. Szólíthatnám Hölgységnek is, de ez túlzottan finomkodó, erőltetett. Használhatnám a szövegében meghonosodott „Sors-társnő” megszólítást, de ezt nem szeretem, mert pesszimista hangzású. Már eleve azt sugalmazza, hogy a sors által megvert szerencsétlen egyének vagyunk. Márpedig most a boldogság lehetőségéről szeretnék írni.

Ön Kedves Asszonyom a Kossuth Rádió 1984. szept. 10-i adásában a népszerű „Halló itt vagyok” című műsorban kétszer is azt kérdezte Szilágyi Jánostól, hogy lehet-e boldog egy gyengénlátó fehérbotos ember? Kérdésére, amelyben már benne volt a tagadás, mint teljesen vak, figyeltem. Problémája arra készítetett, hogy nyílt levélben forduljak Önhöz.

Először is azt kellene tisztázni, mit értünk boldogság alatt, ki a boldog ember? Tudom, hogy nehéz a boldogság fogalmát meghatározni, hiszen annak tartalma minden egyes embernél különböző, mégis az egyes történelmi korokban a különféle népeknél és vallásoknál általános irányzatok is kialakultak, amelyek jelentős

mértékben meghatározták a boldogság fogalmát. Hadd idézzek fel néhány szemléltető példát.

A kínaiak Konfucse tanait tartalmazó legrégebbi filozófiai könyvében öt boldogság szerepel:

1. Hosszú élet,
2. Gazdagság,
3. Megelégedettség,
4. Erény szeretete, gyakorlása,
5. Természetes módon végződő élet.

Az ókori görögöknél az időszámításunk előtti V. században az ún. hedonisták szerint a boldogság a legfőbb jó. Az észszerű gyönyörökre kell törekedni, ami nem más, mint az érzéki gyönyörök sokasága. Viszont egy századdal később a cinikusok iskolájának ismert képviselője Diogenesz boldogságnak az érzéki, gyönyörökről való lemondást tartotta. A régi rómaiaknál az időszámításunk utáni I. században a bölcs Seneca XVI. erkölcsi levelében azt írja, hogy a boldog életet a bevégzett bölcsesség, az egyébként elviselhetőt pedig a megkezdett (tudni illik bölcsesség) teremti meg. 31. erkölcsi levelében pedig a felnőtt férfi önállóságára utalva azt tanácsolja, hogy te magad tedd boldoggá magad és teszed, ha belátod, hogy boldogság mindaz, amihez erény vegyül és nem az, amihez gonoszság keveredik. A XVII. században Pascal francia matematikus és fizikus

úgy véli, hogy egyetlen boldogságunk az, hogy „istenben élünk és egyetlen bajunk, hogy el vagyunk tőle szakítva”. Ismét több századot és sok filozófust átugorva nézzük mai korunk felfogását. Ez jól tükröződik egy mai magyar író, Hernádi regényében. Itt boldogságnak a szabadság közvetlen megérését tartja. Végül pedig idézzük az egykötetes Magyar Értelmező Kéziszótárt: „boldog az, aki a sorsával, körülményeivel való megelégedés érzetétől teljesen áthatott”. Az egyes korokra jellemző áramlatok mellett jelentős mértékben meghatározzák a boldogság tartalmát a természeti viszonyok, a társadalmi feltételek, az anyagi helyzet, az életkor, a nem és az egyén állapota is. A különböző tényezők, legkülönbözőbb összetételű komplexuma szerzi meg a különböző egyéneknek a boldogság alapjául szolgáló megelégedettséget. E tényezők jórésze csak kismértékben függ az egyes egyénektől, így pl. a természeti adottságok, a társadalmi viszonyok, az osztályhelyzet, a szabadság, a béke és a biztonság, a függetlenség, a társadalmi közeg légköre, a közjólét, a tudományos műszaki színvonal, stb. A tényezők nagy része azonban közvetlenül tőlünk függ. Kivétel ez alól — s éppen ez érint bennünket legerősebben — egészségi állapotunk, olyan esetben, amikor szervezetünk, vagy annak egy része nem képes régi egyensúlyát helyreállítani, és ezen az orvostudomány sem tud segíteni. Ezt sajnos tudomásul kell vennünk és bele kell nyugodnunk.



Ez a belenyugvás azonban nem jelentheti a boldogság igényéről való lemondást, hiszen számos olyan forrása van a megelégedettségnek, amely saját akaratunktól függ. Ez teszi lehetővé és szükségessé Seneca felszólításának megfogadását: „Te magad tedd boldoggá magad”. Lehetőséget adnak nekünk erre a helyes, reális célkitűzések erős akarattal történő elérése és az élet igénylésével a boldogsághoz vezető út felkutatása. Hangsúlyozom, hogy csak reális célkitűzés, amely testi-szellemi képességeink ismeretében olyan feladatot jelent számunkra, amit az adott feltételek között meg is tudunk oldani. Helytelen célkitűzés már eleve kudarcra van ítélve, ami rossz lelkiállapotot eredményez. A kitűzött célok eléréséhez egy gyengénlátónak, vagy vaknak mindig több energiát kell ráfordítania, mint egy látónak. Ezért fokozott akaraterőre van szükség ahhoz, hogy célját elérje, s végül szükséges az élet igénylése, amelyből a nagyobb akaraterő táplálkozhat. Céljaink elérését, sikerélményt már olyan kis feladat megoldása is nyújthat, mint pl. egy meghatározott hely vezető nélkül történő elérése, egy étel felmelegítése, saját személyünk önálló ellátása. A sikerélmény megsokszorozza energiánkat, növeli akaraterőnket. Hatalmas siker, ha valamit a családonkért, vagy tágabb közösségért tehetünk. Nem is szólva a legnagyobból, ha munkát vállalhatunk. Megelégedettség érzetét kelti az emberekkel teremtett bármilyen kapcsolat, a művészetek, a szórakozás, a

sport, mint pl. egy jó könyv, egy színdarab, hangverseny meghallgatása, egy baráti beszélgetés, politikai vita, ismereteink gyarapítása, egészségi színvonalunk fenntartása, vagy bármi más, ami lehetőséget ad reális vágyaink beteljesülésére. Minél nagyobbak a nehézségek, annál nagyobb örömet jelent a leküzdésük. Élünk és még inkább boldogan élünk csak úgy lehet, ha igényeljük az életet és megteremtjük a megelégedettség feltételeit. Aki elhagyja magát és

passzívvá válik, annak veszett ügye van.

Fehér botunkkal objektív lehetőségeink által behatárolt keskeny úton kell haladnunk, de megállnunk akarathoz nélkül, tengünk-lengünk magunkba roskadnunk nem szabad. Ez a boldogsághoz vezető út, bár göröngyös, de számunkra is nyitva áll.

Kívánom, hogy Ön is célhoz érjen és megérezze, hogy mi is az a boldogság.

*Budapest, 1984 októbere*

Optimista üdvözlettel

*Balassa János*

ASZÓDI LÁSZLÓ ANTAL

## A szívek nem halnak meg

Amennyivel nehezebb a dolgom a szokásosnál, annyival könnyebb is, amikor bemutatom Ballon József gyömrői festőművészt. Nehezebb a dolgom, mert művészetéről valószínű képet adni néhány sorban lehetetlen, s annak értékét, mint laikus műértő pedig csak felsőbb fokú jelzőkkel írhatom le.

A régi Gyömrő paraszti világát megörökítő képein át, az olasz tengerpartig, a Tiroli-Alpok káprázatosan csillogó havas csúcsaiig, kristálytisztá vizű hegyi tavaiig egy színes, örökös munkával, küzdelemmel és sikerélményekkel teli életmű tárgyi bizonyítékait látni gyömrői otthonának falain.

Képeit számos helyen kiállították, így Innsbruckban, Budapesten, s másutt is hazánkjó fél évszázaddal korábban. A gyömrői tájház és falumúzeum tavalyi avatásakor ő is szere-

pelt a helybeli alkotó és iparművészek seregszemléjén három festményével.

Ballon József egészségi állapota 82 éves korára bizony eléggé megromlott. Már nagyon rosszul lát (látásmaradványos), de szenvedélye kiélésében, a festészetben betegsége sem tudja megakadályozni. Bár a szemidesorvadás és szemérelmeszesedés óriási alkotói lendületében megtorpantotta, az Alpok sűrű bércei, Itália valószínűtlenül kék ege elé fátyolos köd ereszkedett, de a színek mégsem haltak meg számára. Büszkén mutatta az előszobában éppen állványon tartott legújabb alkotását, egy tiroli tájat, amit hosszú évekkel, többek között Gyömrőn is korábbi vázlatai alapján készített el, nagyítóval tenyérenyi távolságról.

Együtt néztük meg az őszi, falra függesztett képét, ő



ki tudja hányadszor, én először, de nagy áhítattal néhány lépésről, házigazdám viszont csak évtizedes változatlan helyükről, formájukról ismerte fel saját alkotásait, de kitűnően emlékezett azok minden részletére.

Eleinte még nem sejtettem munkái nézegetése közben, hogy honnan ered a naturalizmus, a képek részletgazdagsága, ami minden alkotására jellemző. A fények és árnyak előszeretettel alkalmazott éles kontrasztjait csupán különös egyéni ízlésnek gondoltam. Talán egy sokkal gyakoribb színházlátogató kritikus hamarabb rájött volna az idős mester művészetének titkára, ábrázolásmódját, stílusát befolyásoló háttérre.

És míg emlékeivel fűszerezve mutatta meg életműve egyes darbjait, a gyömrői szabadstrand sörkertjét, a Teleki-grófok körösi erdejét, Rákóczi emlékművet, a cigánylányt, az akt tanulmányt, a fürödni csábító olaszországi tengerpartot, a tiroli tájakat, a Tabánt, a gyömrői Teleki-kastélyt, és római katolikus templomot, a benzinmotoros cséplőgéppel dolgozó parasztokat ábrázoló festményeit, valósággal kitárltak otthonának falai, s a felölelt majd fél évszázadnyi idő évei, évtizedei egybemosódtak, órák, percek, emlékfelvillanások lettek a művész képzeletében, megelevenedtek ajkain.

Ballon József 1903-ban született Gyömrőn. A gimnázium után iparművészeti főiskolát végzet, a felvételre Csermely János festőművész készítette

fel, aki korábban is istápolta, tanította. Még ma is ismert nagy nevű tanárai voltak a főiskolán: Sándor Béla, Újvári Ignác, Udvardi Géza, a művészetek terén Lika Károly és Stein János. Még tanulmányai közben került díszletfestőnek. Ott készítették a díszleteket a Nemzetinek és a Városi Színháznak is. Akkoriban volt a Városi Színház igazgatója Ábrányi Emil, majd Sebestyén Géza. És mert főleg operák díszleteit tervezte és festette, művésznök egyre másra kapta a meghívásokat a vidéki színházaktól is, így szinte az ország valamennyi teátrumában dolgozott, de főleg Kassán, Kolozsvárott, Miskolcon, Debrecenben, Pécsen és Szegeden ismerték meg nevét.

Újságkivágásokat, plakátokat tett elem. Együtt betűztük a Miskolci Nemzeti Színház 1926. december 28-i plakátját, amely a Cikuszhercegnőt hirdette meg, rajta egy idevágó szövegrészt fedeztem fel: „a fényes új díszleteket Ballon József festőművész készítette”. Újságkivágások között tallózunk: a Független Magyarország 1952. egyik januári száma arról számol be többek között, hogy a Budapesti Állami Színházak Központi Műtermében, mint tanár és munkatárs dolgozik, immár nemcsak díszletek kivitelezésén, hanem az utánpótlás nevelésén is. Akkoriban 25 fővárosi állami színháznak dolgozott, évente jó ezer négyzetméter díszletet festett, természetesen csapatban, összedolgozva más díszletfestőkkel, asztalosokkal, szobrászokkal, amíg el nem készült a színpadra ke-

rülő díszlet. Ott és akkor munkatársai voltak: Nagyajtay Teréz, Fábri Dezső, Doboki Lajos, Schwarczer Géza, Varga Mátyás.

Ballon József gyermekkorában kedvelte meg a rajzolást, gyorsan fejlődött gyömrői művészek segítségével.

Néhai felesége osztrák származású volt, gyermekük nem született. A művész magányosan, de azért nem elhagyatottan él gyömrői otthonában, mert unokahúga naponta meglátogatja, vasárnaponként pedig ő megy hozzájuk ebédre. Hát így telnek napjai, amióta az ARTEX Külkereskedelmi Vállalattal megszűnt kapcsolata. Ugyanis az ARTEX-en keresztül 3600 darab festménye talált tulajdonosra az amerikai kontinensen, főleg Dél-Amerikában. Volt olyan eset is, hogy egyéves határidővel 110 darabos megrendelést kapott. Ennek a szinte korlátlan alkotói időszaknak részben látásromlása vetett véget, de legalább ennyire beleszólt munkájába a Reagan-adminisztráció bojkottja, mert a hetvenes évek végétől amerikai állampolgárok nem vásárolhatnak szocialista országból származó festményeket. Ki gondolta volna, hogy ez a veszélyes politikai magatartás a művészekre, művészekre is ilyen hatással lesz, s hogy a hidegháború hullámai elérnek még egy magányos festőművész otthonába is?!

De az élet azért nem áll meg. Ballon József félig vakon is alkot, bizonyítva, hogy a színek nem haltak meg számára, s még kevésbé művészetének kedvelői számára.



## Elnökségi ülés

Szövetségünk Központi Elnöksége 1984. november 29-én ülést tartott. Jelen voltak: Dr. Jáksó László elnök, Barna Zoltán, Csengeri József, Erhartné dr. Molnár Katalin, Gerdelics Ferenc, dr. Hohl József, Kiss Sándor, Lak István, Nagy Ernő, dr. Szabó Károly, dr. Szél Lajos elnökségi tagok, dr. Molnár Antal elnökségi póttag, valamint Vörös Istvánné előadó. Dr. Bódi István főtitkár betegsége miatt, Pinviczki György pedig halaszthatatlan fontos elfoglaltsága miatt nem vett részt a tanácskozáson.

Dr. Jáksó László megnyitója után ismertette a napirendi pontokat. Majd felkérte Tóth Máriát a Braille könyvtár vezetőjét, hogy az első napirendi pontban tartsa meg beszámolóját a könyvtár munkájáról. Tóth Mária bevezetőjében elmondta, hogy az év munkája nem volt zökkenőmentes. A könyvtáros betegsége miatt a Braille könyvtár látta el az olvasókat hangoskönyvekkel is. Ez nagy problémát jelentett. A könyvtár munkáját nehezítette az is, hogy elhúzódtak a villanyszerelési munkák. Az elnökségi határozatnak megfelelően elkészült az új könyvtári szabályzat, ezenkívül elkészült a könyvtár katalógusa is, amelynek kiadását a nyomdai kapacitás azonban nem tette lehetővé. A könyvtárhoz tartozó könyvkijelölő bizottság ez évben kétszer ülésezett. Elmaradt a könyvtár által tervezett író-olvasó találkozó a meghívott Nemeskürty István elfog-

altsága miatt. Ezért más író kerestünk meg, ígéretet kaptunk Fehér Klárától, hogy szívesen vállalja egy találkozón való részvételt. Szerettük volna újra megindítani a Homérosz Irodalmi Kört, de sajnos ez a jelentkezők hiánya miatt nem sikerült. A könyvtár tovább szélesítette kapcsolatát a Fővárosi Szabó Ervin könyvtárral. Az elnökségi határozatnak megfelelően egyszerre kölcsönöznek ki egy teljes művet. De a nagy terjedelem miatt a postázással elég sok gond van. A Braille könyvtár jelentősége nem csökkent a hangoskönyvtár örvendetes fejlődése mellett sem. Az olvasók száma jelenleg 672. A könyvtárban 1416 mű van, amely 10 822 kötetből áll. Az idén 235 kötetet másoltak le. Jelenleg 4 mű másolása folyik. Sajnos nagyon kevés a másoló. Az elmúlt egy évben 11 471 kötetet kölcsönöztek az olvasóknak. Jelentős mennyiségű könyvet küldtek vidékre. A könyvtár a jövőben is mindent el fog követni az olvasók jobb kiszolgálása érdekében. A beszámolót követő vitában a könyvtár munkáját segítő javaslatok, hozzászólások hangzottak el.

A második napirendi pontban Kovács Gusztávné, a Hangoskönyvtár vezetője számolt be a végzett munkáról. E könyvtár olvasóinak száma az előző évi 839-ről 933-ra emelkedett. Az olvasók számának ilyen arányú növekedése örvendetes. 757 irodalmi alkotás található orsós felvételen, ez

29 795 tekercsen van. Az orsós felvételek száma a selejtezés következtében csökkent. Az MRT által felvett művek száma 91. A tananyagok közt 125 mű, az orsós felvételen pedig összesen 973 mű van, amely 33 204 tekercsen található. Minden mű 3 példányban van lemásolva.

Kazettás felvételen 622 mű van. Az MRT által felvett kazettás művek száma 107. Kazettákon 61 zenei mű áll az érdeklődők rendelkezésére. A régebben készült kazettás művek közül sokat már újra kellett másolni. A könyvtárban jelenleg összesen 1016 mű van, amely 33 934 kazettán található. Ezek a művek is 3 példányban készültek. Az elmúlt évben 63 orsós művet és 161 kazettás művet vettek fel. A könyvtári forgalomban az elmúlt időszakban az olvasók 31 142 orsót és 77 126 kazettát kölcsönöztek. Vidékre 1093 csomagot küldtek. A könyvtáros bejelentette, hogy elkészült a hangoskönyvtári szabályzat. Ezután a feltett kérdésekre válaszolt. Elmondta, hogy többen olvasnak kazettáról, mint orsóról, bár az előbbieken elég sok hiba van. A könyvtáros kérte, hogy az olvasók mindenkor jelezzék a könyveken található hibákat. Hiszen a könyvtárosnak nincs ideje a behozott művek ellenőrzésére, gyakran előfordul, hogy ezeket a könyveket azonnal viszi a következő olvasó, mivel kevés a példányok száma. A tájékoztató után széleskörű vita bontakozott ki.

A harmadik napirendi pontban Pálffy Lászlóné, a stúdió

vezetője tartott tájékoztatót a náluk folyó munkáról.

Az elmúlt egy évben a stúdióban 143 műnek az anyaszalagja készült el, amelynek időtartama 1480 óra. A stúdió vezetője elmondta, hogy ez a 143 mű megközelítőleg 5%-a a hazánkban egy évben megjelenő 3000 könyvnek. Orsós másolón 73 mű készült el, 3 példányban. A stúdió szalagmásoló berendezése már nagyon elavult és javítása szinte lehetetlen. Így ezzel a berendezéssel csak a szükséges anyag felét tudták lemásolni, kb. 730 órában. Az évközbéli létszámváltozás is hátráltatta a másolási munkát. Az eltelt egy évben a kazettás gyorsmásoló géppel 5275 óra felvett anyagot másoltak le.

A kazettás könyvek 3 vagy 6 példányban készültek. Nyíregyházi kezdeményezésre 505 óra anyagot másoltak, ez 37 művet jelent. 1984-ben elkészült a Gyógymasszór című újság hangos melléklete, amely két alkalommal jelent meg, esetenként 100 példányban. Kísérleti jelleggel 6 példányban megjelent a politikai folyóirat szemle. Komoly gondot jelent a stúdióknak a rádiótól kapott anyaszalagok lemásolása. Ezeket a különböző időtartamú és hosszúságú szalagokat egy órás szalagokra, kazettákra kell lemásolni. Nagyon komoly gond van a tankönyvekkel is, mivel az igények nincsenek összehangolva. A jövőben egyeztetni kell a szövetségnek az iskolákkal és az intézettel a tankönyvigényt. Ma már gondot jelent a stúdióknak az anyaszalagok elhelyezése, tárolása. Végezetül a stúdió vezetője válaszolt a kérdésekre, hozzászólásokra.

Néhány bejelentés után az elnök zárszavával ért véget a tanácskozás.



## A mikrotechnika és a számítástechnika a vakok szolgálatában

Néhány cikkből álló sorozatot indítunk, mellyel az a célunk, hogy tájékoztassuk olvasóinkat, milyen lehetőségeket nyújt és nyújthat a mikroelektronika és a számítástechnika a vakok számára.

Elsőként tisztázzuk, hogy mire használjuk a számítógépeket, és mi mindent értünk az alatt, hogy számítógép.

A számítógépnek nem csupán műszaki, de tudományos számításokat, adatfeldolgozásokat hajtanak végre. Jelen vannak az iparban, a laboratóriumokban, különböző folyamatok vezérlésénél, termelésirányításnál. Attól függően, hogy a számítógépekhez milyen perifériákat (berendezéseket) kapcsolunk, óriási mennyiségi információt képesek tárolni, az információt teljes egészében vagy annak egy kiválasztott részét kinyomtatni. Tudnak rajzolni, beszélni.

Számítógép nemcsak a számítóközpontokban működő hatalmas, szekrény nagyságú központi egység a hozzáillesztett berendezésekkel (bár ezek mérete is napjainkban nagyságrendekkel csökken, ugyanakkor teljesítőképességük megmarad, sőt növekszik), hanem a személyes használatra szolgáló személyi számítógépeket is így hívjuk. Nagyon sokszor celorientált berendezéseket is számítógépek — mikroprocesszorok — működtetnek. Léteznek szövegszerkesztő gépek, melyek segítségével leveleket, dokumentációkat készíthetünk el. Ha például egy közel azo-

nos szövegű levelet kell több személynek elküldeni, akkor elég a levelet csak egyszer gépelni, s a javítás után már nyomtatható az újabb változat. Ezeket a gépeket is mikroprocesszorok (miniatűr méretű számítógépek) működtetik. A személyi számítógépekben is mikroprocesszorok dolgoznak.

Mindennapi életünkben egyre nagyobb teret hódítanak a számítógépek. Gombamódra szaporodnak a személyi és professzionális kisgépek és a celorientált berendezések. Ma már az iskolai oktatásban is bevezetik a számítógépet egyrészt, mint az oktatást könnyítő eszközt, másrészt, mint egy olyan berendezést, melyet meg kell ismerni, hogy a felnövekvő generáció munkavégzése közben, életvitelében természetes eszközként tudja kezelni.

Egyre gyorsuló életünkben a mai kor emberének a számítógép szolgáltatásait fel kell használnia, hogy lépést tarthasson a gyors tempójú élettel.

A számítógép-szolgáltatások bővítése, újak megvalósítása, a problémák megoldása a szakemberek feladata, de minden embereknek el kell sajátítania az életében a munkája területén jól alkalmazható számítógép-szolgáltatások használatát.

A tagtársak tapasztalhatják, hogy látó barátaik, ismerőseik közül mind többen válnak személyi számítógép tulajdonosává. Sokan közülük kezdetben elsősorban a játékprogramokat élvezik, szórakozási célt szolgál számukra a gép.

Ezeket a készülékeken nagyon sok hasznos program is futtatható, hiszen kisebb vállalatok, szervezetek különbö-



ző nyilvántartási rendszereket működtetnek rajtuk.

A személyi számítógépek megadják azt a lehetőséget is a felhasználó számára, hogy új feladatokat oldjon meg velük. Különböző programnyelveken programozhatók ezek a gépek. Egy-két egyszerűbb programnyelv, mint például a basic, a logikusan gondolkodó, érdeklődő ember által könnyen megtanulható. Nagyon kellemes érzés, amikor az embernek egy kis feladatot sikerült megoldania, a program úgy működik, ahogy ő képzelte, azt csinálja, amit ő akart. Egyre bonyolultabb feladatok megoldására vállalkozik. Az ember alkotási vágyát kielégítheti és a sikerélmény sem marad el. Ezek a személyi számítógépek vagy a televízió képernyőjén jelenítenek meg dolgokat vagy sornyomatón nyomtatnak szövegeket, vagy hang formájában jelenik meg egy program eredménye (zenei hang, beszéd).

A személyi számítógépek is alkalmasak arra, hogy a hozzájuk csatlakoztatott floppy diszk egységen (floppy diszk = hajlékony kis mágneses lemez, mérete kisebb, mint egy kisméretű normál hanglemez) vagy magnetofonkazettán nagymennyiségű információt tároljanak. Ezt olyan celorientált berendezések is tudják, melyeken például csak szövegszerkesztő rendszer fut. Sok ember — titkárnők, gépirók, adminisztrátorok — igényét egy ilyen szövegszerkesztő rendszer teljesen kielégíti.

Mindez, amiről eddig írtunk, a látó ember számára is szük-

séges, megvalósított követelmény az eszközök jól használhatósága szempontjából.

A vak ember részére bizonyos kiegészítő ún. segédeszközökre van szükség, hogy a számítógépekkel dolgozhasson akár a számítástechnika területén, mint szakember, akár mint a számítógép nyújtotta szolgáltatások felhasználója más területen. A segédeszközökről, azok különböző típusairól következő írásainkban kívánunk áttekintést adni. E cikk hátralevő részében arra világítunk rá, hogy a számítógépnek az a tulajdonsága, hogy megfelelő adathordozón óriási mennyiségű információt tárol, mennyire előnyös a vakok számára.

A legtöbb személyi számítógéphez floppy diszk egységet is illesztettek. A különböző hajlékony lemezeken különböző mennyiségű adatot tárolhatunk. Van olyan, melyen 200, 500 vagy akár 1250 Braille-oldalnak megfelelő szöveg tárolása is lehetséges. Ebből látható, hogy egy kis lemezen 2 vagy 5 vagy 12 Braille-kötetnek megfelelő anyag rögzíthető. A normál hangminőségű magnetofonkazetták szintén alkalmasak adattárolásra. A nálunk használt magnetofonokkal lassú sebességgel kisebb mennyiségű adat rögzíthető. Az USA-ban a TSI által gyártott Versabrilie készülék, melyen egy szövegszerkesztő rendszer működik és számítógép terminálként (adatvégállomás) is használható, egy nagyon jó minőségű gyors, magnetofonkazettás adattárolóval rendelkezik. Egy kazetta adattárolási kapacitása

500 Braille-oldalnak felel meg vagyis 5 Braille-kötetnyi anyagot tartalmaz. A fent felsorolt számításokból is látható, hogy a vak ember részére az információ tárolásának módja az említett mágneses adathordozókon való digitális tárolás kell hogy legyen. Így egy 15—20 Braille-kötetben leírt szótár 3—4 kazettán vagy floppy diszken tárolható, kicsi helyet kíván, könnyen kezelhető.

A legfontosabb kérdés, hogy a mágneses adathordozókon meglévő információt a vakok el tudják olvasni, vagy meg tudják hallgatni. Ehhez van szükség a vakok részére elkészített segédeszközökre, ami nagyon komoly feladat. Következő cikkeinkben erről fogunk írni.

Megjegyezzük, hogy a mikroelektronika és számítástechnika szinte forradalmasíthatja a tanulásra, művelődésre sok-sok információra, magasabb képzettséget igénylő munkakörök betöltésére vágyó vak ember segédeszköz-ellátását.

Vaspöri Teréz

Arató András

Központi Fizikai Kutatóintézet

## Közlemény

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy Budapesti és Pest megyei Szervezetünk irodájában (XIV., Május 1. út 47.) megvásárolható Schiff Ervin „Phyllisz” című minikönyv formában kiadott költeménye. Ára: 100 Ft.

A könyvecske előszavát Hegedűs Géza írta.

A grafikákat Tőreki Ferenc készítette.





KISS JÁNOS

## Szemünk és betegségei

### A SZEMGOLYÓ SÉRÜLÉSEI

A szemünk különösen érzékeny. Ha csak egy szempillánk esik bele, fájdalmat érzünk, könnyezünk, pedig igazán nem is a szemünkbe, csak az emberi test legérzékenyebb felszínére, a szaruhártyára tapadt rá az idegen anyag. A fájdalomérzés a rendellenességre figyelmeztet, a könnyezéssel megindul a szervezet elhárító-vedekezési reakciója. A könnyezés sokszor kimossa az idegen anyagot és rendbe jön minden. Amennyiben homokszemcse, éles szilánk vagy forró szikra pattan a szembe, segítségre szorulunk. Szemészetre kell mennünk, ahol eltávolítják az idegen testet és megállapítják azt is, hogy nem került-e a szilánk mélyebbre. Ha a szemgolyó falát átszúrta a szilánk vagy éles, szűrő tárgy, akkor áthatoló szemsérülés történt.

### Több millió részes mozaik

Szemünk elülső felszínén az üvegszerűn átlátszó rész a szaruhártya. A optikai rendszerben fontos szerepe van, csak akkor képezhet éles képet, ha felszíne ép, görbülete szabályos, állománya átlátszó. Ilyen az ép, egészséges szem. A szaruhártya mögött, a lencse előtt vízszerű folyadékkal kitöltött csarnok van, a lencsére ráfekszik a szivárványhártya, amely-

nek a közepén levő kerek nyílás, a szembogár a szem belső felületére jutó fényt mennyiségét szabályozza. A szemgolyó külső falát a szem fehér része, az ínhártya alkotja. Belső felületén az érhártya a táplálást biztosítja, a szemgolyót az üvegtest tölti ki és tartja helyén a látó- vagy ideghártyát. Ez számtalan (több millió) idegvégződés mozaikja. Sérülése, szakadása következménye a félelmetes látóhártya-leválás. A szem többi része az áthatoló szemsérüléseknél kisebb jelentőségű.

Most már könnyebben megértjük, hogy milyen súlyos elváltozások keletkeznek akkor, ha a szaru- vagy az ínhártya sérül. Minden élő szövet sérülése finomabb-durvább heggel gyógyul. Ha a szaruhártya közepén keletkezik a heg — ami már nem átlátszó — a látás nagymértékben csökken. Szerencsésebb esetben a periférián van a heg, de az is torzíthatja a szaruhártya szabályos görbületét.

Ezek az elváltozások szemüveggel nem javítható látás-csökkenést okoznak.

Amikor a sérülés az ínhártyán keresztül éri a szemet, az ínhártyából vérzés indul meg, ez az üvegtestbe is beteret. Sokszor a látóhártya is sérül, de azt gyakran elfedi a vérzés. A szivárványhártyán át gyakran szabad szemmel is látható. A veszélyt az jelenti, hogy

olyan kis sérülés is lehet a szemben, amit csak mikroszkóppal lehet megállapítani.

A szemorvosnak különleges megvilágítással felszerelt optikai készülék áll rendelkezésére: a réslámpa. Ezzel vizsgálva állapíthatja meg, hogy történt-e áthatoló szemsérülés. Gyakran csak a sérülés nyomát, a károsodást lehet látni, ha a szemlencsén kis sérülés is támad, akkor részlegesen vagy teljesen elszürkül, sérüléses hályog keletkezik. Ilyenkor a beteg csak világosat-sötétet lát, megszűnik az alaklátás.

### Réslámpa és sztereó-röntgenkészülék

A sérült szemet a szemorvos nemcsak réslámpával, mikroszkóppal vizsgálja, hanem már gyanú esetén is röntgenfelvételt készíttet. Ez azonban merőben más, mint az ismert röntgenfelvételek. Nemcsak azért, mert a szem szerkezete finomabb, de azt is nagy pontossággal meg kell határozni, hogy hol van a szilánk. Ehhez sztereó-röntgenkészülék kell, ennek a lelete alapján tudja a szemorvos a szilánkot eltávolítani.

A szilánk eltávolítása sürgős: nemcsak azért, mert soha nem steril sem az idegen test, sem a szemünk felszíne. A környezetünkben mindig jelenlévő por, levegőszennyeződés a



sérüléseken át a szem belsejébe juthat és órák alatt súlyos gennyesedést okozhat. Ezenkívül a mechanikai sérülés mellett az idegen testnek káros kémiai hatása is lehet.

A vas, a réz rozsdásodik, ez a kémiai termék a szemre végzetes. Fa-, kő-, csontszilánk szintén igen veszélyes; az üvegés a műanyag szilánk okozza a legkevesebb szövődményt, bár valamennyinél gondot okoz, hogy műszerrel nehezen mutatható ki.

Hogyan történik az idegen test eltávolítása a szemből? Egyszerűbb esetekben a rendelőintézetben, becseppentéssel történő teljes érzéstelesítésben. Áthatoló sérülés esetén mindenképpen szemesztályon való, tehát kórházi tartózkodás szükséges. Idejében végzett szakszerű beavatkozással sok szemmet lehet megmenteni.

## Megelőzhető lenne

Miért keletkeznek súlyos, sokszor vaksággal végződő balesetek? Ezek nem az élet velejárói, szinte kizárólag a hanyagság, a könnyelműség az ok. Munkahelyen, üzemekben korszerű védőberendezések vannak, kötelező használatukat szabályok írják elő. De viseli-e mindenki a védőszemüveget, amikor köszörül? Ezzel nem a balesetvédelmi felügyelőt csapják be, hanem saját biztonságukat játszik ki. Sokan fizettek látásukkal, arcuk eltorzulásával azért, mert nem kapcsolták be a biztonsági övet és mert a visszapillantó tükör, a szerelvényfal vagy az ablak végzetes sebet okozott a karambol következtében.

Az otthonépítés és -szépítés életet adó tevékenysége, a bar-kácsolás, a kerti munka közben nincsen ugyan iparági óvó rendszabály, de az óvatosság, a védőszemüveg viselése révén az otthon végzett vésés, fúrás metszés közben keletkező számos tragédia elkerülhető lenne.

Kés, villa, olló: gyermek ke-ébe nem való — régi mondás, örök érvényű. Sok kisgyermek veszt el szeme világát a játéknak használt vagy óvatlan pillanatban megszerzett ollóval, késsel, kötőtűvel, csavarhúzóval stb. Az ollóval való fesze-

getés, dugókihúzási kísérlet, a faragás, vagy amikor helytelenül és nagyon veszélyesen zsi-neget vagy gallyat úgy akar-nak a gyermekek átvágni, hogy maguk felé húzzák a kést — számos esetben nemcsak kór-házi kezeléssel, de a szem el-vesztésével is jár. Meg kell tanítanunk gyermekeinket a szerszámok kezelésére és ki kell oktatni őket a veszélyre. A csúzli, az íjj, a nyilazás, a do-bálás mindennapos veszélyt je-lent a gyermekek között — a szemsérült gyermek is minden-napos.

GERDELICS FERENC

közlekedés

## Felelőtlen játék az élettel

A közúti járműpark rohamos növekedésével arányosan nagy-mértékben növekszik a forga-lom is. Az illetékes hatóságok nagy gondot fordítanak az utak korszerűsítésére, azonban a forgalomátesztő-képesség így is egyre nehezkesebbé válik. A helyzetet bonyolítja, hogy mind a járművezetők, mind a gya-logosok helytelen közlekedési magatartásukkal nehezítik az amúgy is zavaró és sok ideges-kedést okozó helyzetet. A jár-dákon szabálytalanul parkoló vagy rakodó gépkocsik, a sza-naszét hagyott göngyölegek, építkezési anyagok, az elhanya-golt vagy helyre nem állított utak, gyalogjárók mindenna-pos jelenséggé váltak és nem-csak bosszúságot okoznak, ha-nem veszélyhelyzetek, balese-tek előidézői is lehetnek. A le-

írt körülmények az épszemű embereknek is gyakran nehézségeket okoznak, ezért nyilván-való, hogy a vak vagy alig lá-tó ember lépten-nyomon meg-oldhatatlan feladatokkal talál-kozhat. Az a vak vagy alig lá-tó ember, aki használja a fehér botot vagy vakvezető kutyá-val közlekedik, enyhíti nehézségeit, mert tájékozódása köny-nyebbé válik, könnyebben kap-hatja meg az emberek közvet-len segítségét, így a közleke-déssel járó fokozott feszültsége oldódik. A messzebről is jól látható közlekedési segédeszkö-zök használatával a vak ember nemcsak magának teremt na-gyobb biztonságot, hanem a közlekedő partnerek biztonsá-gát is növeli. Álláspontunk sze-rint helyes, ha a vak ember a társadalmi beilleszkedés min-



den vonatkozásában — így a közlekedésben is — magas mércét állít maga elé, de nagyon fontos feltétel a realitás, a lehetőségek tudomásul vétele is.

Nagyon sok esetben tapasztalható, főleg a fiatalabb sors társak körében, hogy utcai közlekedésük során mellőzik a fehér bot használatát vagy nem vesznek igénybe vakvezető kutyát. Ez a jelenség elsősorban a látásmaradványos emberek gyakorlatában tapasztalható, de a teljesen vak embereknél is előfordul. A rossz látás vagy a vakság vitathatatlanul súlyos rokkantság; érthetetlen tehát, hogy a közlekedési segédeszközöket nem használó sors társak miért hazardíroznak, életüket miért teszik kockára. Azt gondolják ugyanis, hogy a fehér bot nélkül kevésbé vehető észre a rossz látás vagy különösen a vakság. Ez nagy tévedés, mert a lassúbb reakciókészség, a helyzetfelismerés késedelme, a bizonytalankodás, a nehézség leküzdése miatti fokozott feszültség, gyakran a vakság okozta egyéb külső jegyek is nem titkolhatók el.

Egyértelműen biztos, hogy sokan a közlekedési segédeszközöket azért mellőzik, mert nyomasztóan hat a látássérültekre a még mindig meglévő társadalmi előítélet. Ezen a téren az elmúlt évtizedek során már bekövetkezett némi változás, de a helyzet végleges javulásában csak akkor bízhatunk, ha emeljük közlekedési kultúránk átlagszínvonalát. Ha a nagy nyilvánosság előtt, az utcán, a lakóhelyen, a munka-

helyen a vak ember igényes magával szemben, feltétlenül elérhető a megbecsülés és a hön óhajtott segítség.

A leírtak alapján kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy figyelmeztessék vak és gyengénlátó ismerőseiket, barátait a közlekedésbiztonság érdekében tanúsítandó helyes gondolkodás-

ra, óvatosságra és mértéktartásra.

Nem vitás, hogy sokat kell tenni a látássérült emberek közlekedésbiztonságáért. Az osztársadalom segítsége azonban csak akkor lehet hatékony, ha a közlekedésben résztvevő vak emberek részéről is megvan a realitásokon alapuló együttműködési szándék.

## A vakvezető kutya

Akik lapunkat rendszeresen olvassák, sok mindent megtudhattak már a vakvezető kutyákkal kapcsolatos témakörben.

Egyet azonban talán még nem: hogyan is válik egy kutyából vakvezető kutya és mi mindent kell tudnia ahhoz, hogy e „rangot” viselhesse.

Kezdjük az elején!

Ma Magyarországon a csepeli Vakvezető Kutyaképző Iskolában, a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének irányítása alatt folyik folyamatos vakvezető kutyaképzés. Évente 16 kutyát tudnak kiképezni, s ez kielégíti az igényeket. A kutyára való várakozási idő átlag fél év. A kutyákat államunk teljesen ingyen bocsátja a vak emberek rendelkezésére.

Több fajta kutya is alkalmas a vakvezetésre, nálunk elsősorban a német juhászt alkalmazzák e célra. Ennek több oka van. Egyrészt ez a fajta eléggé elterjedt Magyarországon, így ebből könnyebb a beszerzés, másrészt a kutya képességei is megfelelőek a vakvezetésre, s az sem elhanyagolható szempont, hogy testmérete alkal-

massá teszi a tömegközlekedésben való részvételre.

El kell mondani azt is, hogy a világon mindenütt főként szuka — nőstény — kutyákat képeznek ki vakvezetésre, aminek az a magyarázata, hogy általában nyugodtabbak és szelídebbek, mint a him kutyák. No meg talán egy kicsit hűsegebbek és ragaszkodóbbak is!

A kutyák egy-másfél éves koruk körül válnak alkalmassá a kiképzésre.

A legnehezebb feladat azt megítélni, hogy melyik kutya lesz a legalkalmasabb a vakvezetésre. A leglényegesebb a jó idegrendszer, hiszen a kutyának nem szabad félnie sem embertől, sem az utca forgatagától, de ugyanakkor békésnek, barátságosnak kell lennie.

Különböző módszerek állnak a szakemberek rendelkezésére ahhoz, hogy minél pontosabban megítélhessék ez vagy az a kutya alkalmas-e. Amennyiben egy kutyáról kimondják, hogy megfelel minden olyan követelménynek, ami a vakvezetéshez elengedhetetlen, akkor kezdődik el a tényleges kiképzés.

(Folytatás a 18. oldalon)



VAK KÖLTŐK VERSEI

Dr. Schiff Ervin

## Szonett egy dohánytartó edényhez

Fajánsz edény, a polcunk díszje volt.  
Palástján ott vonultak körbe-körbe  
csüggedt peónok, görnyedt, meggyötörve,  
s dohánynövényre izzó nap hajolt.

Szombrero-fedte fők közt egy dalolt.  
Pipám dohányjal tömködtem belőle,  
s ügyetlen kézből bénán hullt a földre.  
Csak ennyi ez? S üres lesz már a polc?

Hát ennyi ez? Így pusztulunk mi sorra?  
A véletlen, és hullunk már a porba?  
Görnyedten élünk, aztán elmegyünk?

Az énekes! Hisz Ő tanít a jóra:  
amíg csak élünk, mind-mind boldog óra.  
S dohánynak tartót, újat, majd veszünk!

## Nekrológ egy Népköztársaság úti villa kertjére

Itt kert virult, míg föld volt itt a föld!  
Tavasza, ha bújt belé a téli rögbe,  
ha jött a szél, a zápor mennydörögve,  
a barna földnek gyapja nőtt, de zöld!

Meg hajnaltájt rigópár üdvözölt.  
Fütyülve szálltak fákról, fűre, kőre,  
a macskavészt jelezve jóelőre,  
és áprilusra zöld lett már a tölgy!

S akácfavirágra, annak illatára,  
a hárs felelt, s a nyár virágvarázsa:  
megrészegülve zsongott méh, darázs!

Majd jött az ősz, a színek orgiája:  
egy tél azonban bajt hozott a fákra —  
ma nincs itt más, csak hét beton garázs.

(Folytatás a 17. oldalról)

Ez a világon szinte mindenütt  
3—4 hónapos időszak, így nálunk is.

Mi mindent kell e rövid idő  
alatt megtanulniuk a kutyáknak?

Pontosan jelezniük kell a fel-  
és lelépéseket, vagyis a járda  
és útszegélyeket, a lépcsőket.

Úgyesen meg kell találniuk  
a megállót jelző oszlopot, majd fel-  
ill. leszállniuk a járműveken.

Ugyanakkor a felfestett zebra-  
rákat is fel kell ismerniük, és  
gazdájuk szavára odamenni.

A járdán való közlekedés so-  
rán folyamatosan kerülniük  
kell az akadályokat, s még  
olyanokat is meg kell tanulniuk  
kikerülni, mint a postaláda,  
a telefonfülke, a behajló faág,  
a víztócsa, stb.

Igen sok vezényszót kell fel-

ismerniük, ilyeneket, mint a —  
jobbra, balra, tovább előre, aj-  
tóhoz, állj, ülj, feküdj, gyere  
ide, stb... Ezeket még hossza-  
san lehetne sorolni.

Komoly feladat elsajátítani  
azt is, hogy amikor vak gaz-  
dáját vezeti, akkor bizony a ke-  
rítés mögött ugató kutya vagy  
a sütkérező macska látványa  
ne vonja el a vakvezető kutya  
figyelmét. És ezt az igen nehéz  
feladatot is elsajátítják a ku-  
tyák.

Természetesen a kiképzés so-  
rán a kutyák teljes szobatisztá-  
vá válnak, s így annak sincs  
aggodalomra oka, aki bérlakás-  
ban szeretne vakvezető kutyát  
tartani.

Lényeges azt is elmondani,  
hogy a 3—4 hónap elteltével  
amit a kutya megtanult csak  
„alaptudásnak” tekinthető és  
nevezhető, melyekről komoly  
átadó vizsgákon tesz szakembe-

rek jelenlétében tanubizonyá-  
got a kutya. Az „igazi” munka  
és tanulás akkor következik,  
amikor leendő gazdájával már  
kettesben róják az utakat.

Ugyanúgy, ahogy az ember  
ahány annyiféle, a kutya is  
sokféle természetű. Ezért nehéz  
feladatot jelent a szakemberek-  
nek a vak gazda és a vakveze-  
tő kutya összeválasztása. Az  
összeválasztás eredményessé-  
gét igazolóan szükséges az  
úgynevezett kéthetes összesok-  
tatási idő — erről már koráb-  
bi cikkemben bővebben írtam  
—, ahol ember és kutya is-  
merkedik egymással, illetve  
közös tanulásnak.

Elmondhatjuk, hogy gyako-  
ri a vak gazda és vakvezető  
kutya sikeres találkozási, s en-  
nek köszönhetően évről évre  
többen könnyítik meg életüket  
és közlekedésüket e remek „se-  
gédesszakkal”. *Bartha Zsuzsanna*



# VILLANCICOS NAPJA

— Ne félj, Csillag-húgom, testvéred nem hagy el. — Mondta szemem. Csak ő beszélhetett. Kezdetben talán még ajkam is megmozdult, mert rég ízlelte ezt a nyugodt csöndet, mikor a fénnyé formálódott szavak megértésre találnak, mint otthon volt. Oly kevés kell az otthon érzetéhez. A fehérek azt hiszik, hogy a chicha, az égetett szesz, pedig az kevés. A fehérek nem tudják, mi az Ünnepe. Nem tudják, mi az; adni. Csak leutánozzák az igaz dolgokat, hogy saját nyelvükön nevet adva nekik megértsék, és ezáltal rabul ejtsék őket. Mindent csak körülkerítve tudnak elviselni. Ez nem bűnük, csak tapasztalatlanságuk. Olyanok, mintha gyermekek lennének. Csak felzaklatták Ég, Föld, és a Lélek erőit, és már nem tudják ezek sodrását megállítani. Ettől hiszik, hogy kezükben a mozgató hatalma. Felkorbácsolták a Harangot és a Félelmet, Elölük menekülnek kerítések mögé. Ezért menekülnek már egymás elöl is, ezért van kezükben a korbács és a kés...

Milyen igazságos a fém! A fém, melyet ők hoztak, vagy csaltak elő a Földből, hogy élesebbek legyenek a kések, hogy fegyver legyen, és visszasúlytson ránk, ha mi is fölemeljük. Mert mi is félünk. Nagyon lehet félni, amíg az értelmetlen nézések közt egyedül tévelyeg lelkünk szava. Torkunk olyankor kiabálni szeretne, ahogy ők teszik, csak a nyelv nem enged sokáig a parancsnak, és jó, hogy nem. Kezdetben meglepett, hogy egymással is úgy bánnak, mint velünk, mert a városban valaki azt mondta, csak minket akarnak elemészteni, mint tűz az erdő fáit szárazság idején. A városban azt láttam, hogy vannak válogatós tüzek. Csak a sivatag nem válogatós.

Mikor idekerültem, félelemmel egyes szánakozással kérdeztem őket ezekről a dolgokról, és azokról is, amiket láttam, vagy tudni véltem róluk, de nem értettek. Mire megtanultam nyelvüket, megtanultam újra hallgatni is. Ők azt hiszik, makacsságból, pedig csak az egyedüllet és a félelem miatt. Vagy még ennél már kimondható szavam. Olyan volt, mintha nem lenne se kezem, se lábam, se szemem, se nyelvem, mintha csak lélegző homok volnék, egy a sivataggal; és ez jó, mert akkor a Napisten fénye ragyog rám, ami megnyugvás és béke. Otthon minden mozdulás jel volt. Helye volt minden nézésnek. Itt pedig mindezek csak egymásra halmozódnak parancsszóra, melyet az ő nyelvükön adnak ki hadarva és kiabálva, és soha nem azt követelik, aminek épp akkor értelme volna. Csak a fával lehet ilyenkor beszélni, akit ők kerítésnek állítottak, de ezzel sem tudták megfosztani őt az erdő emlékezetétől.

És lehet beszélni a homokkal is, aki egy velem, és a hideggel is, aki még önmagával azonos tud lenni, és néha egy-egy lélekkel, aki tiszta maradt. Ilyenkor jó, hogy ők nem értik szemeink beszédét.

— Ne félj, testvéred nem adja át magát a búcsúzás táncának, míg erejéből életednek adhat. — Mondta szemem vigasztalón a lánynak. Tudtam, hogy szíve a kétségbeesés zuhatagain hajózik ifjúsága törekeny csónakjában. Tudtam, hogy testét a fogság, és az önzés ragadozó karmai felkészületlenül érték. Értettem fájdalomát és rémületét, csak kezének tétova modulása volt érthetetlen, amivel idegenben kezére ült, elég volt ennyi is, hogy közel legyünk egymáshoz. Otthoni tüzek emléke világitott, hogy lássunk. Hiszen



nem történt velünk ma semmi más, csak ami annyiszor, csak ami annyiszor megesezt már, az Incával is, a faluval is, ami ötszáz éve minden nap megtörténik: Mindketten adtunk valamit erőnkől a fehéreknek, akiket már ismét nem tudtam gyűlölni, mióta a kés megtanított újra szánni őket. Talán azért kell vérrel adni, mert ők is csak fájdalomból értenek. Mert a vér az, ami mindenkinél egyforma, piros, mint az érett gyümölcs, mint a Napisten búcsúzása a vizek tük-rén. Éltető, mint az, hogy adhatunk.

— Te ma nagyon sok erőt adtál, húgocskám, és még nagyon sokat fognak elvenni tőled. De ez is éltetés, ezért ne bánd.

— Félek a rossztól. Mintha nem lenne többé ünnep... Villancicos. ünnepi istentisztelet. Így tanította Padre Sanchez, akit megöltek... Hol van remény, ha mindig vér hull a keresztre? — Mondta a lány, és égető, idegen hideg áradt szét lelkemben szavaitól, melyeket hangosan kell kimondani, mert nincs rá nézés. Szívemet annak az arany keresztnek emléke sajdította, melyet ötszáz napforduló előtt ástam el valahol itt a homokban. Jobban fáj, mint a kés vérfagyasztó ajándéka. De éppen, mert fáj, formámhoz szögezett és a lány lelkéhez.

— Melyik faluból jöttél? — Kérdeztem.

— Illaco...

— Igen, tudom. Félelmében az ember nemzetségét kiáltja, ha kiáltani szabad. Ismertem azt a fát, akin teremtél, hisz én is annak közelében nőttem, csak engem előbb elsodort a szél.

Fél évszázada sodor ő már engem, hogy mindent egyszerre lássak és átéljek itt lenni a sivatag forró homokján és ott fenn a hegyek közt rejtőző faluban. Látom a hajnal derengő hűvösében közelgő egyenruhás árnyékokat, kezükben korbács és fegyver van, mint mindig ezelőtt és ezután. Részegen dülöngélnek még az ünnepük mámorától, de hangjuk most is erőszakosan reccsen. Jólesik ismét nem

érteni szavukat. Látom még, ahogy az alvók felugrálnak, temetni viszik a halottakat, rám mutogatnak. Az egyik korbácsos felém jön, vigyorog, valamit kérdez, rugásra emeli lábát. A lány letérdel. És mindent elborít a dermesztő fehér fény, mint, mikor először formáltunk hóból embert, hogy a tavasz lehellete sodrássá, istenné varázsolja, aki egyre nagyobb és pusztítóbb lesz, mire a völgybe ér. Tavasszal kezdődik minden. A lány térdel a sárban, és térdel az egész falu. Csattognak a katonák parancsszavai, és lassan, mint egy ragadozó madár emelkedik fejünk fölé a kereszt. És a keresztben egy halott férfi. Százak odalent a városban elrabolt formák, de létüket, fogságukat inkább csak sejti, mint érti a falu. Nem értünk semmit. Mert felfoghatatlan, hogy tegnap még falu voltunk, de jöttek a katonák és valakiket kerestek. Valakiket szidtak. Megkötözték a férfiakat, és volt, akiket megöltek közülük. Volt, akiket csak félholtra vertek. Hoztak valakit, aki érti nyelvünket, és ő mindenféle kérdést intézett hozánk, de félig az ő fogalmaik szerint, mert érthetetlen volt, amit akart. Azt is kérdezte, kaptunk-e aranyat valakitől. Mi már rég nem fogadtunk el aranyat. Őseink ránk hagyták, hogy féljünk a fém csillogásától, féljünk akkor is, ha a Napisten reggeli fényt idézi, mert belül méreg. Mert jönni fognak a katonák, hogy megkérdezzék, elfogadtunk-e aranyat.

Azelőtt tanítók jöttek. Könyveket hoztak, hogy olvasni tanítsák a gyerekeket és furcsa dolgokat hoztak magukkal. Olyan dobozt, amivel hallani lehet, ha valaki a fővárosban beszél. Nyelvükön úgy nevezték őt, El Presidente, azt mondták róla, mindenkiknek parancsol, de nem fegyverrel, mert ő népegységet akar. Ezt elhittük, mert azoknál nem volt fegyver, akiket ő küldött tanítani minket, és mert elmentek, mikor ezt kértük tőlük. Azt mondták, sok falu várja még őket és sok idejük is van. Lehetett nekik, hisz mérni tudták valami szerkezeten be-



lülí mozgással. Különösek voltak, de nem félelmetesek. Mert ők még tudták, mit jelent elmenni, és, mikor visszajöttek, reszkettek a kimerültségtől, és csak egy falat ételt kértek, egy korty vizet, és néha éjjeli szállást. Azt mondták, át kell jutni a határon. Így mondták: határ, és lerajzolták öregeinknek, hogy az egy vonal a Földön, amelyen túl már másik prezidente ad igazságot, ők azt mondták, hogy egy másik népnek, pedig nem. Mert az a falu, ahová én vittem a formázott köveket, éppúgy a mi népünk otthona volt, értettem nyelvüket, visszafelé a katonák mégis azt mondták, hogy átléptem a határt. Nem volt határ. Amíg a nézés, a rajz, a faragott alak ugyanazt az érzést váltja ki, nem érdemes vonallal sérteni a Földet.

De akkor még nem tudtuk, hogy ez a vonal a keresztből nőtt ki. Csak mióta Padre Sanchez a fejünk fölé tartotta varázsjelvényét. Akkor értettük meg, hogy számunkra csak a vonalak léteznek, a hamis egyenes... Mert valójában semmi sem egyenes. A fák sem. Ők csak a Magasság megszállottjai. Csak a kereszt egyszerűsít le mindent az egyenesig. Feldarabolja a Kort, az Egészet, mert fegyverek ereje biztosítja hatalmát. Mégis Padre Sanchez azt mondta, megmentette a falut. És megtanított arra, hogy minden, amit eddig hittünk, akartunk, szerettünk bűn volt, megtanított arra, hogy rosszak vagyunk, mert nem akarjuk hinni a keresztet. Azt tanította, hogy a falu semmit sem ér, csak valami más, ő úgy mondta, estado, állam. Valami, ami vonalakat húz lelkek között, és fegyverekre épül. Valami, ami gátakat emel, de valahol a fővárosban egyesít is. Nem értettük, miért hangsúlyozza ezerszer azt, hogy Chile, mikor nem érti a testvériséget. Alázatra tanított, nem szeretetre. Féltünk tőle, mert kiválogatta és a tanítók által építtetett kőházba záratta legszebb lányainkat, és fehér ruhába öltöztette őket. Mindenhová keresztet rajzolt, és minden hetedik napon maga köré gyűj-

tött valamennyiünket. Térdelnünk kellett előtte és keresztje előtt, és ő felolvasott egy könyvből, mint egykor a tanítók, és tisztelni kellett őt, mert tudtuk, hogy amíg itt van, nem jönnek vissza a katonák.

Mikor a lányokat megkeresztelték, már újra tél volt. Padre Sanchez akkorra megtanult néhány szót nyelvünkéből, és behivatott mindenkit, az egész falut a szertartásra. Hideg csend volt. Kint zuhogott a hó, üvöltött a szél, napokat töltöttünk a kőházban. Imádkozni kellett, miközben műfények égtek. Mi a sötétséget hívtuk, lányaink a keresztet. Ők már abban hittek. Akkor hullott szét végleg a falu. Éjszaka volt. Sötét és hosszan tartó. A Szelek Papnőjét is egy ilyen éjjelen vitték el kirabolt templomából öt-száz év előtt. Ő akkor még nem tudott félelmekről. Vidám volt, úgy figyelt, mint gyerek, amikor játszadozik. Nem értette az idegen szavakat, mulatságból térdelt az ismeretlen bálványok előtt és csiklandós nevetés fogta el, amikor vizet öntöttek fejére. A kereszt királyának katonája később virágot tűzött a hajába, idegen földben termett királyfi virágot, amelyet saját nyelvén nevezett meg, de házából nem jutott vissza senki hozzánk, hogy a név titkát elmondja nekünk. Akkor határoztam úgy, hogy örökre elásom azt az arany keresztet. Azt hittem, ezzel távol tarthatom őket. Valami pusztító öröm lett rajtam úrrá. Nevetnem kellett guruló aranygombjaikon, amiért Ételt adtak, a haszontalan Életet. Mindig ilyenek voltak, mondtam magamnak, nem olyanok, mint Viracocha isten, csak emberek ők, akik messziről jöttek, nem tudva, mi a Rend és mi az Érték.

Padre Sanchez előbb a régi hitet verte ki lányainkból. Nem tudni, hogy ő is korbáccsal-e, vagy csak átkot szóró imáival, de jól tudta, ki elég tiszta ahhoz, hogy fejére vizet hinthessen. Aztán valamennyiünkkel megtanította törvé-



nyét, ami csak szó volt: hogy ne öl, ne lopj, ne káromold az istent... hogy tórd a szenvedést, amit „fele”-barátod okozott... Nekünk eddig sosem voltak fele barátaink. Ő megértette velünk, mi is az. Azért csak fél, mert csupán addig barát, míg félünk tőle, még hiszünk neki. Mert az első „hitetlen” szóra ellenség lesz, korbács lesz és kard, és erőszakos formaváltás, amiről ők azt mondják, hogy halál. Ő tanította meg, mi az, hogy rossz, mi az, hogy pokol. Olyan, mint a tél, a lélek tele, csak tűzzel ábrázolják... Megtanultuk, hogy tudatlanok, haszontalanok és senkik vagyunk, de mégis állampolgárok, akiket véd a törvény, ha van törvény, mert mostanában nincs. Nincs, mert hazánkban elszabadult a sátán. És, amikor Cardinal Enriquez a fővárosba parancsolta keresztimádó híveit, megtanultuk, hogy nekünk is mennünk kell. Csak nőknek és papoknak, akikre nem lehetnek. Fehér ruhában kell menni megint tavasszal. Zászlókat és kereszteteket kell vinni azért, hogy ne szavazzon senki a zsarnokra. El tyrano. Ezt is ők tanították, azt is, hogy Atahualpa is tyrano volt. Padre Sanchez mondta. Az idősebb lányok ettől összezavarodtak, mert ők valamikor még úgy hallották, hogy az Inka idejében boldogság volt. Odalent, ahol a főváros van, biztosan. Ezt is tanítók mondták, néhány napfordulóval ezelőtt, de közülünk való tanítók, akik dalainkat énekelték. Mi is velük daloltunk, mert ez a nyelv, a zene az, amit mindenki ért. De ez még a zsarnokság előtt történt. Igaz, az Inka soha nem akart választást, mert ahol minden úgy történik, ahogy történnie kell, ott nem az ember választ, hanem minden helyére választódik. De Padre Sanchez emelte a keresztet, és térdünk rándult, hogy kövessük őt.

— Sok szenvedést fogok még látni, bátyám? Krisztus, a mi népünk, vagy az ő népük Chile? Miért csak spanyolul ta-

nított imádkozni Padre Sanchez? Lehet, hogy Isten nem is érti meg a mi nyelvünket?

— Mióta eljöttek, nem merjük ki mondani a nevet: Viracocha. Azt mondják, lent a partvidéken gúnyolják őt, a megkereszteltek pedig Krisztusban vélik viszontlátni. Mi pedig úgy teszünk, mint ha nem hinnénk őt, vagy nem is hisszük, mert a Föld mélyére kellene rejtőznünk szemei elől, ha valóban visszatérne. Legnagyobb baj, hogy ma én is fegyvert tudtam fogni. Azért van ez, mert túl sokáig figyeltem őket.

Alkonyatkor fogtak el minket még ott fenn a hegyekben. Minden pontosan úgy történt, mint akkor, mikor a szobrocskákat vittem át a nem létező határvonalon. Akkor sem hallgattam a bölcsebb szóra, pedig beszéltek a falvakban, hogy Viracocha visszafordult a sivatagból. Elcsigázta a távolság és a hőség.

— Pedro de Valdivia alapította meg évtizedekkel később Santiagot — tanított egyszer minket Padre Sanchez. — Soror Estrella nem tudja a leckét. Azt sem tudja, mit jelent nem szavazni...

A lány könyörgő szemekkel néz a keselyűarcú tisztre, aki hátracsavarja karját és nevet.

— Még ilyen szemenszedett hazugságot, hogy indián apáca — sziszeget spanyolul. Én pedig előre tudom már, hogy mi következik.

## Értesítés

Értesítjük a Hangoskönyvtár olvasóit, hogy „Politikai folyóirat szemle” címmel hangos folyóirat kölcsönözhető. Ez a kiadvány évente két alkalommal jelenik meg majd két-két kizetetta terjedelemben.





HELMUT GÜNTHER

## Rajz a vakiskolában

A vakpedagógiai kutatások eredményei alapján az NDK vakiskolában a normál iskolák rajz tantárgyának megfelelően bevezették a modellezés (tiflográfia) tantárgyat. Ez speciális céljaival és tartalmával arra szolgál, hogy elősegítse a vak gyermekek felismerő tevékenységét, kialakítsa tapintásos készségeiket, és bepillantást engedjen a művészi alkotásokba. Ugyanúgy, mint a Szovjetunióban, a tiflográfiai rajz a tanterv szerves alkotórésze lett ebben a tárgyban. A tapintásos megfigyelés, összehasonlítás, észlelés, elemzés és megkülönböztetés képességeinek kialakítása mellett a forma- és térképzeteket is fejlesztjük. A gyerekek alapvető készségeket szereznek a domború rajzok olvasásában és megismerik a művészi alkotásokat. Képesek lesznek arra, hogy a tárgyról hallás útján nyert elképzeléseket tapintásosan két dimenzióban ábrázolják. Itt nem a sablonok utáni rajzolás, hanem a szabadkézi rajz áll a középpontban.

Az NDK egyik vakiskolájában alsótagozatos vak gyermekek rajzainak vizsgálata igazolta a nem látó gyermek azon képességét, hogy képszerűen vissza tudja adni a környezetéről szerzett gondolati elképzeléseit. Az eredmények megállták a helyüket a hasonló korú

látó gyermekek eredményeivel való összehasonlításban is.

A tanuló már az első osztályban megszerzi az alapismereteket a tiflográfiai rajzolásban. Az alsó osztályokban a viasztáblára való rajzolás mellett egyre nagyobb jelentőségre tesz szert a speciális fóliára történő rajzolás. A viasztábla előnyei az eszközök egyszerű használatában vannak. A tárgy körvonalait hegyes fémrudacs-kával karcoljuk bele egy viaszrétegbe. A „kép” azonnal tapintható és javítható. Sajnos, ezeket a képeket nem lehet sokáig megőrizni.

A mértan oktatásában rajzoló készülékeket lehet használni, amelyek lehetővé teszik a tanuló számára, hogy különböző segédeszközökkel tapintható vonalakat és alakzatokat ábrázoljon a papíron.

Igen alkalmas domború képek rajzolására a fóliarajzoló készülék. Gumialátétre preparált fólialapok vannak felfeszítve. Hegyes műanyag ru-

dacs-kával azonnal tapintható vonalakat lehet rárajzolni. Ezzel különösen a vak gyermekek alkotóképességét lehet alakítani; hiszen a környezetről alkotott elképzelések közvetlenül ábrázolhatók.

Ez a fóliarajzolásra és vázlatkészítésre szolgáló készülék, amely a drezdai segédeszköz-árúsító boltban is kapható, nemcsak oktatási célra alkalmas. Szabadidőben a diákotthonban és a szülői háznál is sok lehetőség van arra, hogy a vak gyermeket az első iskolás éveiben rajzolásra buzdítsa. Felnőttek is szívesen dolgoznak vele.

Még emlékezem az egyik tanuló szavaira, aki részt vett a rajzgyakorlatokon. Azt mondta: „Örülök a rajzomnak. Most már nem mondhatja a bátyám, hogy ezt nem tudom, mert vak vagyok.”

(Megjelent a *Gegenwart* 1984 augusztusi számában. Fordította: Pálfi Ferenc.)

KUMINKA GYÖRGYNÉ

## Ünnepség a vakok általános iskolájában és nevelőotthonában

1984. november 6-án délután iskolai ünnepély keretében emlékeztünk meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmének 67. évfordulójáról.

Az ünnepi csapatgyűléseken a szokásos zászlóbehozatalt és a jelentést, a magyar és a szovjet Himnusz követte. Már a bevezető hangoknál hallottuk, hogy a megszokott zongoraszó mellett, fuvósok is kísérik az ének-

kart. — Vajon kik lehetnek ezek a muzsikuskok?

Kérdésünkre később, a műsorközlő válaszolt. A Zeneművészeti Főiskoláról érkezett néhány hallgató, ők egészítették ki az iskolai zenetanárok kis kamaraegyüttesét.

Műsorközlőnk, Major Krisztina, üdvözölte a közönséget és méltatta az ünnep jelentőségét. Majd bejelentette az iskola



énekkarát, mely Késmárki György tanár vezetésével, Knyipper: „Vár ránk a siker” című dalát adta elő. Az elhalkuló trombitaszó, a távolodó paták hangja, felelevenítette a hadba induló katonák útját. Lenyűgözve hallgattuk ezt a közismert éneket. Ihász Gyula, Makszim Gorkij „A vihar-madár dala” című költeményét mondta el. Jól értelmezte a vers mondanivalóját, de lehetett volna „vihart áhítóbb.” Lelkesebben, meggyőzőbben jósolhatta volna meg, a sokak számára fenyegető, de a többség által várvavárt forradalom közeledtét. A vers után Bartók három népdalfeldolgozása hangzott el. Hangulatosan, mély átéléssel játszott a zongorán Hegedűs István. Halmi Aranka részletet mondott el Tolsztoj: „Golgota” című monumentális trilógiájából. A részlet segítségével képzeletünkben felelevenedtek Pétervár utcái a világot felforgató októberi napokban. Ezt követően Bach D-dur Kispreludiuma hangzott el Balogi Andrea előadásában. A lelkiismeretes felkészülés ellenére is, izgalom érződött Andrea zongorázásán.

Berkovits Gábor komolyan, gazdag érzelmmel formálta meg Garai Gábor: „Lenin” című költeményét.

Magyar Csaba ült a zongorához, aki Oginszkij: Polonéz című művét adta elő. Csaba minden szereplési lehetőséget komolyan vesz, mivel zenei pályára készül. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy indult a XIV. kerületi zenei versenyen is. A vetélkedőn összesen 20 pajtás szerepelt. Csaba az ötödik hely-

re került. Dicséretre méltó ez a teljesítmény, de tanára, Varro Attila azt a következtetést vont le, hogy még több munkára van szükség, ha látó társai körében is az élvonalban akar maradni.

A szép zongorajáték után Fényi Endréné csapatvezető lépett a mikrofonhoz. Kedves kötelességének tett eleget, mikor Fintáné Őrsi Anikónak átadta az Úttörőelnökség kitüntető oklevelét. Ezúton is gratulálunk a tanárnőnek, aki lassan egy évtizede végzi nagyon lelkes, mindig tetterre kész pedagógiai és társadalmi munkáját. Majd egy felhívás hangzott el arra a történelmi versenyre, melyet hazánk felszabadulásának 40. évfordulójának tiszteletére rendeznek.

Az első forduló 1984. december 13-án lesz. VII. és VIII. osztályos tanulók négytagú csapatokban indulhatnak. A történelmi tények ismerete mellett gyűjtőmunkát is kell végezni. A szabadságról és a békéről szóló verseket és énekeket valamint a felszabadulásról szóló prózai műveket kell összegyűjteni, megismerni. Végezetül ismét az iskola énekkarát hallottuk, „Mosoly” címmel egy orosz dalt adott elő.

A közönség nagy tapsal jutalmazta az eredeti nyelven megszólaltatott vidám éneket.

Elmondhatjuk, hogy az egész ünnepség, tartalmában és színvonalában méltó volt ahhoz az eseményhez, amelyre emlékezünk.

## Halló Itt Debrecen! Tapasztalatsere

Litovel — alig 12 ezer lakosu település — Olomouctól mintegy 20 kilométerre található a Morava folyó partján. A tiflopedagógusok körében azonban nem ismeretlen. E kis városka lakói 1984 októberében rangos esemény tanúi voltak. A főtéren álló patinás épületben működő Gyengénlátók Intézete alapításának 30. évfordulóját ünnepelte a város apraja-nagyja, állami és társadalmi vezetői. A születésnapon valamennyi csehszlovákiai testvérintézet képviseltette magát.

Szemész szakorvosok, pszichológusok, tanügyi szakemberek gyűltek össze, hogy szívmot adjanak a harminc év eredményeiről, gondjairól

A jubileumi ünnepségen hazánk testvérintézeteit négytagú delegáció képviselte.

Meleg, baráti fogadtatásban volt része küldöttségünknek. Jóleső büszkeség töltött el bennünket, mikor megláttuk a házigazdák magyarországi látogatásakor készült fotókból rendezett kiállítást, mely bemutatta a budapesti és a debreceni intézetben folyó munkát. A kollegák pedig dallal, s kellemes estével kedveskedtek a magyar vendégeknek.

A hivatalos szakmai program október 26-án kezdődött a TESLA Gyár Művelődési Házának termében. Zdenka Martinikova, az intézet vezetője adott áttekintést az elmúlt 30 év

eredményeiről, gondjairól, vázolja a soron következő feladatokat.

Az elhangzott előadások közül kettő — különösen megragadta figyelmünket. Jiri Müller a végzős növendékek életútjáról adott számot, míg Dr. Jerabka és Dr. Flenerova pszichológus szemész szakorvosok a látássérültekről készült színes filmmel kísért előadása váltott ki nagy érdeklődést.

A film nagy erénye, hogy az egyszerű emberek, a nagyközönség számára próbálja érzékelteni a különböző látássérüléseket, és igyekszik bemutatni a megfelelő gyógyító-nevelő eljárásokat is. (Hasonló film elkészítése, forgalmazása Magyarországon is célszerű lenne.)

Mind az előadások, mind a magánjellegű beszélgetések arról győztek meg bennünket, hogy a kollégák az adott területen jóval előbbre járnak.

Tankönyveik — melyeket térítésmentesen juttatnak el minden diákhoz — valóban alkalmazkodnak a gyengénlátók igényeihez. Jól áttekinthető, megfelelő betűméretű tankönyveket mutattak be, illetve ajándékoztak küldöttsegünknek.

De sokkal eredményesebb csehszlovák kollégáink beiskolázási tevékenysége is. Ennek alapja a szemész szakorvosok és a pedagógiai intézetek komoly együttműködése. Szomszédainknál egységes nyilvántartási rendszer alapján, a szemészeti szakrendelők irányítják a látássérülteket a megfelelő iskolatípusokba. E módszer átvétele nagymértékben segítené a felkutatást.

A délutáni órákban a tanulók munkáiból készült kiállítás megnyitásával folytatódott a program, este pedig az egykori

növendékek találkozójaival ért véget.

A különböző technikával készült alkotások, miniatűr ékszerek, kőfaragások bemutatására a helyi múzeum adott lehetőséget. Lenyűgözve nézegettük a farmeres boszorkányt, a drótkeretes szemüveget viselő pillangókat, vagy a főveny és a gipsz sajátos keverékéből készült alkotásokat.

A rövid, bensőséges szakmai találkozó megerősítette bennünk azt a nézetet, hogy egymás munkájának kölcsönös megismerése, kutatási eredményeink összevetése viheti csak előbbre közös ügyünket, a látássérültek problémájának megoldása terén.

*Éderné Iván Mária  
tanár*

sport

## Bécsben jártunk

A VGYOSZ Wesselényi Sportkörének turistái 1984. október 8—10 között Bécsben jártak.

Ezúttal nem utazási irodára bíztuk a kirándulás előkészítését és lebonyolítását, hanem a szakosztály vezetősége vállalta ezt a — különösen külföldi út esetén — szerteágazó, felelősségteljes feladatot. Így sikerült is a költségeket az utazási irodákéinak a töredékére leszorítani.

Szállást a Pannónia turista szállóban és a Stephan panzióban foglaltunk, autóbustt pedig — kedvezményes térítési díj ellenében — az Országos Tervhivataltól kaptunk. Mivel az utazás egyéni turista útnak minősült, nem tudtunk a kirándulás lebonyolítását vállaló hazai idegenvezetőt szerződtetni. Szerencsére régi kedves ismerősünk, Ifjú György és kolléganője, Medgyesy Olga — mindkettő a bécsi Ibusz dolgozója — készséggel vállalta a csoport bécsi kalauzolását. Lelkiismeretes és hozzáértő mun-

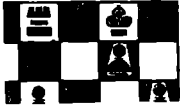
kájuk révén átfogó képet nyehettünk nyugati szomszédunk múltjáról és jelenéről.

Gépkocsivezetőnk Laczkó Sándor, a Tervhivatal dolgozója volt. Ő is régi ismerősünk. Ezúttal is tanubizonyoságot tett segítőkészségéről és rátermettségéről, rutinjáról.

Utunk magyarországi szakaszán Tatabányát, Győrt és Mosonmagyaróvárat érintettük. Az országhatárt Hegyeshalomnál értük el. Burgenland északi részében, Nickelsdorfnál Ausztria területére értünk.

Ausztria történelme a magyar honfoglalás óta szorosan összefonódott a magyar történelemmel. Ausztria kezdetben a kalandozó magyarok „felvonulási területe” volt. Az Ópe-nencia elnevezés ebből a korból származik az ausztriai Ober Ennsből. A Habsburgok előtt Ausztria területe a Babenberg hercegek tulajdonát képezte. A Habsburgok uralomra jutását Kun László királyunk is segítette. Ugyanis 1278-ban a döntő jelentőségű Morva-mezei csatában Habsburg Rudolf az ő segítségével győzte le II. Ottokárt. Ezáltal a Habsburgok megszerezték a Badenbergeket örökségét és hat évszázadra megalapozták európai hatalmukat.

A Habsburgok első ismert őse a X., században a mai Svájc területén Habichtsburg néven várat alapított, ebből a



névből ered a Habsburg elnevezés. 1365-ben IV. Rudolf egyetlen országgá egyesítette az „örökös tartományok”-at. Az első Habsburg a magyar trónon Osztrák Albert (1437—1439) volt. Mátyás után Ausztria fokozatosan kiterjesztette hatalmát Magyarországra is. A Habsburgok európai birodalma a szerencsés „családi” politikájuk révén világbirodalomná bővült, majd a fokozatos hanyatlás korszaka következett.

1867-ben, a Kiegyezéskor létrejött az Osztrák-Magyar Monarchia. Az I. világháború után a birodalom összeomlott. Romjain új, független országok alakultak. Ausztria egy kicsiny, 6,5 milliós köztársaság lett. A II. világháború után pedig független, semleges államná nyilvánították.

Nickelsdorf után a Lajta völgyében haladtunk Bécs felé. Burgenland után Alsó Ausztria területére értünk, ahol Rohrau, Haydn szülőhelye közelében vitt útunk, majd elértük Bécsét.

Bécs, a Bécsi medencében a Duna mentén található. A Bécsi medencét az Alpok északi lejtőjén fekvő Bécsi erdő és a Kis-Kárpátokkal határos Morva-mező fogja közre.

Bécs kedvező fekvése folytán régtől fogva kereskedelmi és közlekedési csomópont. Heylé már a kelták idejében település volt, a rómaiak Vindobonának nevezték. A középkorban a mai Bécs belvárosán keresztül haladt a Karintián át vezető „borostyán út”. A Kärtnerstrasse neve ebből származik. Bécs 1282 óta birodalmi központ. A bécsi egyetem alapjait 1356-

ban rakták le. Mátyás királyunk 1485-ben foglalta el Bécsét és haláláig „nyögte Mátyás bús hadát Bécsnek büszke vára”. Mátyás Bécsben halt meg 1490-ben. A török két ízben kísérelte meg Bécs elfoglalását, de ez nem sikerült neki.

Bécs lakóinak száma 1,6 millió. A Duna a város külső részét szeli át. A Duna szabályozásakor keletkezett Duna-csatorna a város belső részén folyik keresztül. 23 híd van rajta. A Duna holtágai közül az Alte-Donau a legjelentősebb. Ennek partján strandok, csónakházak épültek. A Wien folyó is a városon halad keresztül, ezen 33 híd van.

Bécs a zene városa. Olyan géniuszok alkottak itt, mint Beethoven, Mozart és Schubert vagy a könnyűzene területéről a Straussok. De a bécsi operett is fogalommal vál. Bécs a kávéházak városa is. Az első kávéház a töröktől zsákmányolt néhány zsáknyi kávé alapján létesült.

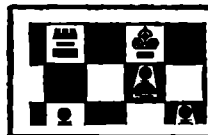
Bécs legpatinásabb része az ún. történelmi városmag a belvárosban található. Az évszázadok során összehalmozott kincsek, értékek egy része ma a múzeumokban láthatók.

Városnézésünk során elsőként Schönbrunnba mentünk. Schönbrunn versaillesi mintára Fischer von Erlach tervezte. 1694-ben kezdték építeni. Mai formáját Mária Terézia idejében nyerte el. A Hofburg mellett ez volt a német-római császárok, majd később az osztrák császárok rezidenciája. Napóleon kétszer lakott benne. A kastélyt — mint Bécs leg-

főbb épületét — barokk stílusban építették. A termeket, a rokokó mintára rendezték be. A kastélyban 1400 helyiség van, ezek közül 41-ben voltunk. A lakosztályok most is úgy vannak berendezve, mint ahogy Ferenc József idejében voltak. Ámulattal néztük, tapintottuk a szobák bútorait és egyéb tárgyait. Itt említem meg, hogy a termek kötelekkel elkerített részeire is mehettünk amiért ezúton is köszönetet mondok. Az egész kastélyra a gazdagság, a csillogás és a pompa jellemző. A kastélyhoz egy 200 hektáros, francia ízléssel épült park is tartozik. Benne pálmaház és állatkert is van. Itt van a 19 m magas, oszlapcsarnokos kilátó, a Gloriette.

A Hofburgot a XIII. században emelték. Többször átépítették, utoljára a század fordulóján. A vár építményein is a barokk stílus dominál. Egyik szárnyában Ferenc József kancelláriája volt. A látogatóknak a császári lakosztályokat mutatják meg. A Burgban van a Nemzeti Könyvtár, a Birodalmi Levéltár egy képtár és a kincstár. A kincstárban látható Nagy Károly kardja, a császári korona, a koronázási palást, Bocskai koronája és az egykori birodalom területéről származó sok-sok rendkívül értékes kincs. A mai államelnök hivatali helyiségei is a Burgban kaptak helyet.

A Burg szomszédságában van a Lovarda monumentális csarnoka, melyben már 300 éve lovasiskola működik. Lenyűgöző látvány, mikor a lipicai lovak kétlábban — hátukon a korhű ruhába öltözött lova-



sokkal — eljárják a több rendkívül nehéz művészi elemből álló körtáncot.

Voltunk a barokk stílusú Kapucinus templom kriptájában is. II. Ferdinánd kivételével valamennyi Habsburg császárt ide temették. 138 koporsó őrzi földi maradványaikat.

Bécsben található a világ egyik legszebb gótikus temploma, a Szent István dóm. 1220-ban román stílusban kezdték építeni, 1359-ben pedig gótikus stílusban átépítették. Ez a templom érseki székesegyház. Tornya 136 m magas. Ez Bécs jelképe, Steffl-nek becézik.

A múzeumok közül megemlítem a Művészettörténeti Múzeumot, melyben a 23 diszített edényből álló Nagyszentmiklósi kincseket őrzik. Az edényeken ezeréves, rovásírással írt magyar szövegek vannak.

Európa egyik legszebb barokk épületénél, a Belvedere palotánál is voltunk. A palota csoportot Lucas von Hildebrandt építette. A nagy hadvezérnek, Savoyai Jenőnek volt a nyári palotája, később a Habsburgok tulajdonába került.

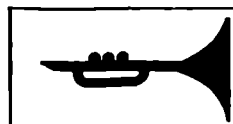
A Belvedere több alkalommal volt diplomáciai esemé-

nyek színhelye (pl. 1938-ban és 1940-ben a Bécsi döntések). Az épületeket hatalmas park övezi.

Bécsi tartózkodásunk utolsó napján a Bécsi erdő részét képező 483 m magas Khahlenbergre (kopaszhegy) kirándultunk. A hegy lábánál terül el Grinzing, mely a kiskocsmák birodalma, de a közelben található a rosszemlékű Döbling is.

Khahlenberg után még a bécsi ENSZ-városba látogattunk, majd elindultunk hazafelé.

*Hirth Ignác*



## hirdetések



23 éves, gyengénlátó fiatalember vagyok. Szombathelyen dolgozom a Vegyesipari Vállalatnál. Keresem annak a korban hozzámilló, gyengénlátó leánynak az ismeretségét,

aki hajlandó Szombathelyre költözni a Vakok és Gyengénlátók Szociális Otthonába. Leveleket a következő címre kérek: Orsós László, Szombathely, Aréna u. 1. 9700.

Székházunk környékén találtak egy pontjelzésű karórát. Tulajdonosa átveheti Budapesti és Pest megyei Szervezetünk irodájában.



HENTSCHEL. 1884. XII. 5.

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N  
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R  
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S



**PHOTO FILMS**  
**PHOTO**  
**AND PAPERS**

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES  
F O R T E - A N Y A G O K A T !

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN  
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR  
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

***F O R T E F O T O K É M I A I I P A R***

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022

HUNGARY

## **Tartalom:**

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

*Dénes József:* Sport rovat

*Dr. Fulvai Ferenc:* Jogi rovat

*Barna Zoltán:* Zenei rovat

*Gerdelics Ferenc:* Közlekedési rovat

*Seres Gáborné:* Kulturális rovat

*Kuminka Györgyné:* Úttörő rovat

*Seres Gáborné:* Női rovat

*Dr. Jáksó László:* Politikai rovat

*Kiss János:* Egészségügyi rovat

	<b>TÁJÉKOZTATÓ AZ 1984. ÉVI TAGGYŰLÉSEKRŐL</b>	<b>1.</b>
	<b>MEGYEI SZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL</b>	<b>7.</b>
<i>Balassa János:</i>	<b>NYÍLT LEVÉL A BOLDOGSÁGRÓL</b>	<b>9.</b>
<i>Aszódi László Antal:</i>	<b>A SZÍNEK NEM HALNAK MEG</b>	<b>10.</b>
	<b>ELNÖKSÉGI ÜLÉS</b>	<b>12.</b>
<i>Kiss János:</i>	<b>SZEMÜNK ÉS BETEGSÉGEI</b>	<b>15.</b>
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	<b>FELELŐTLEN JÁTÉK AZ ÉLETTEL</b>	<b>16.</b>
<i>Bartha Zsuzsanna:</i>	<b>A VAKVEZETŐ KUTYA</b>	<b>17.</b>
<i>Dr. Schiff Ervin:</i>	<b>SZONETT EGY DOHÁNYTARTÓ EDÉNYHEZ</b>	<b>18.</b>
<i>Varga E. Katalin:</i>	<b>VILLANCICOS NAPJA</b>	<b>19.</b>
<i>Helmut Günter:</i>	<b>A RAJZ A VAKISKOLÁBAN</b>	<b>23.</b>
<i>Kuminka Györgyné:</i>	<b>ÜNNEPSÉG A VAKOK ÁLTALÁNOS ISKOLÁJÁBAN</b>	<b>23.</b>
	<b>ÉS NEVELŐOTTHONÁBAN</b>	<b>23.</b>
	<b>HALLÓ ITT DEBRECEN</b>	<b>24.</b>
	<b>BÉCSBEN JÁRTUNK</b>	<b>25.</b>
	<b>HIRDETÉS</b>	<b>27.</b>

**A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK  
FOLYÓIRATA**

**FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ**

**FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR**

**SZERKESZTŐ: BARNÁ ZOLTÁN**

**MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF**

**FOTÓ: LÉVAI ATTILA**

**KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440**

40 9000 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató